ЎзССР Давлат китоб палатаси
27 СЕН 1991

Тошкент ҳақиқати

РЎЗНОМА 1928 ЙИЛ 11 ДЕКАБРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ВИЛОЯТ ҚЎМИТАСИ, ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ВИЛОЯТ КЕНГАШИНИНГ БОШ НАШРИ

● № 173 (10.169). ● 1991 йил 6 сентябрь ● жума ● Баҳоси 8 тийин.

МУСТАҚИЛЛИКНИ МУСТАҲКАМЛАЙМИЗ

ВИЛОЯТИМИЗ МЕҲНАТКАШЛАРИ «ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНИНГ ДАВЛАТ МУСТАҚИЛЛИГИ АСОСЛАРИ ТЎҒРИСИДА»ГИ ҚОНУН ВА ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНИНГ ДАВЛАТ МУСТАҚИЛЛИГИ ТЎҒРИСИДА ОЛИЙ КЕНГАШНИНГ БАЁНОТИНИ ЗЎР ҚУВОНЧ БИЛАН ҚУТИБ ОЛДИЛАР.

ҲИССА ҚЎШАМИЗ

Рўзномаларда чоп этилган «Ўзбекистон Республикасининг давлат мустақиллиги асослари тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикасининг Қонуни кўпчилик дилидаги гап бўлди. Унинг ҳар бир моддаси халқимизнинг кўп йиллар давомидаги орзуси рўёбга чиқаётганлигидан далолатдир.

Мазкур Қонуннинг кучга кириши ҳаётимизни равнақ топтиради. Қилаётган ҳалол меҳнатимиз самараси юзага чиқади. Энди ўзгалар учун эмас, ўзимиз, келажагимиз, истиқболимиз учун меҳнат қиламиз.

Ҳаётимиз фаровон, юртимизда тўкинлик бўлса, турган гапки, онгимиз ҳам, маънавий савиямиз ҳам юксалади. Республикамиз эса тараққиётнинг янги босқичларини бошлайди.

Бунинг учун бугунги кунда барчамиз аҳил ва иноқ бўлишимиз янада жипслашиб янги мустақил республика олдида турган катта вазифаларни бажаришга шахсий ҳисса қўшмоғимиз ҳам фарз, ҳам қарз.

Тожихон АҲМЕДОВА,
меҳнат фахрийси,
Оржоникидзе райони.

АСРИЙ ОРЗУ ЭДИ

Ўзбекистон Республикасининг давлат мустақиллиги тўғрисида Олий Кенгаш Баёнотида таъкидлаб ўтилганидек, Ўзбекистон миллати, диний эътиқоди ва ижтимоий мансублигидан қатъий назар, республика ҳудудида яшовчи ҳар бир кишининг муносиб ҳаёт кечиришини, шаъни ва қадр-қимматини таъминлайдиган инсонпарвар демократик ҳуқуқий давлат бўлади.

«Ўзбекистон Республикасининг давлат мустақиллиги асослари тўғрисида»ги Қонуннинг 13-моддасида шундай дейилади: «Ўзбекистон Республикаси чет давлатлар билан дипломатик, консуллик, савдо алоқалари ва бошқа алоқалар ўрнатади, улар билан мухтор вакиллар айрибошлайди, халқаро шартномалар тузади, халқаро ташкилотларнинг аъзоси бўлиши мумкин». Демак, давлатимизнинг келажаги порлоқ, у чет эллардаги ишбилармонлар билан мустаҳкам алоқа ўрнатиб, манфаатли шартномалар тузиб, турли миллатлардан иборат халқининг фаровонлигини таъминлайди, иқтисодий тангликдан чиқади.

Ён-атрофимиздаги қардошларимиз билан ҳамкорлик алоқаларимизни янада мустаҳкамласак ютамиз. Масалан, биз Қозоғистон ва Россиянинг бир қатор шаҳарлари билан айрибошлаш асосида ҳамкорлик қилмоқдамиз. Россиядан 10 вагон қурилиш материаллари, Сайрамдан бўғдой олиб келдик.

Келгусида колхозимиз чет эллик ишбилармонлар билан алоқа ўрнатиб, кичик қўшма корхоналар қуришни режалаштирмоқда.

Мустақиллик масъулияти катта. Ўзбекистонда яшаётган ҳар бир киши демократик давлатимиз равнақи учун муносиб ҳисса қўшиши зарур. Колхозимиз аъзолари ҳам қутлуғ йилни барча кўрсаткичлар бўйича муносиб якунлашга, давлатга сотиладиган пахта миқдорини 1500 тоннага етказишга аҳд қилдилар.

Мирсаид АБДУКАРИМОВ,
Чиноздаги К. Маркс номли колхоз раиси.

БОЙЛИГИМИЗГА ЎЗИМИЗ ЭГАЛИК ҚИЛАМИЗ

РЎЗНОМАЛАРНИНГ кечаги сонида босилган «Ўзбекистон Республикасининг давлат мустақиллиги асослари тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунининг ҳар бир сатри, ҳар бир жумласию сўзини катта қизиқиш, ҳаяжон, бениҳоя мамнунлик билан ўқиб чиқдим. Меҳнаткаш, заҳматкаш ўзбек халқининг орзу-умиди ушаладиган, серқуёш республикамизнинг битмас-туганмас бойликларига ўзи эгалик қиладиган дамлар ҳам етиб келди. Бу албатта, турмушимиз фаровонлигини оширишга олиб келади.

Бироқ, холва деган билан оғиз чучимас деганларидек, ҳақиқий мустақил, ҳеч кимга, ҳеч қайси бир давлатга тобеъ бўлмаслик учун жумҳуриятимиз қудратини, халқаро соҳадаги мавқеини мустаҳкамлаш, обрўсини ошириш, тасарруфидаги ҳамма бойликлар ва ресурслардан оқилона фойдаланиш, бунинг учун эса ҳар биримиз қаерда, ким бўлиб ишлашимиздан, қайси лавозимни эгаллаб туришимиздан қатъий назар виждонан, сидқидилдан меҳнат қилишимиз лозим. Буни ҳаммамиз дилимизга маҳкам жо қилиб олишимиз зарур, деб ҳисоблайман.

Касбим бинокорлик, кўпроқ уй-жойлар қурилишида ишлайман. Бунёд этилишига бригадамиз ҳам ҳиссасини қўшган уйларда юзлаб оилалар истиқомат қилишяпти. Бу билан ҳақли равишда фахрланамиз. Чунки, ўз меҳнатимиз билан кишиларимиз фаровонлигини оширишга ҳисса қўшаяпмиз. Ўзбекистоннинг мустақил давлат деб эълон қилиниши байналмилал жамоамизни меҳнатда янги ютуқларга эришишга рағбатлантиришига шубҳа қилмаса ҳам бўлади.

Л. ҲАМИДОВ,
Ўзбекистон металлургия қурилиши трестининг бригада бошлиғи.

Халқимизнинг хоҳиш-иродаси

ЎЗБЕКИСТОН Республикаси мустақил давлат деб эълон қилиниши ҳамма қатори мени ҳам беҳад қувонтириб юборди. Куни кеча матбуот саҳифаларида бу ҳақда босилган тарихий ҳужжатлар билан батафсил танишар эканман, жумҳуриятимиз ҳаётида янги бир давр бошланаётганидан мамнун бўлдим. Албатта, халқимизнинг бу хоҳиш-иродаси ҳали бир қатор сиёсий-иқтисодий ва маънавий омиллар билан мустаҳкамланиши лозимлигини аниқ тасаввур этаман. Шунга қарамай биз, мустақил жумҳурият фуқаролари ҳар биримиз ўзимизнинг халқимиз олдидаги бурчимиз ва вазифамизни виждонан адо этишимиз, ҳозирги иқтисодий тақчилликни тезроқ бартараф этишда ўз меҳнатимиз ва ижодимиз билан ҳисса қўшмоғимиз лозим.

Ҳасан РАЖАБИЙ,
Ўзбекистон халқ ҳофизи.

ҚУВВАТЛАЙМАН

«ЎЗБЕКИСТОН Республикаси давлат мустақиллиги асослари тўғрисида»ги Қонун билан танишиб чиқиб, халқимиз манфаатлари, миллий ўзлик равнақи йўлида дадил қадам қўйилганлигига ишонч ҳосил қилдим. Қонуннинг, айниқса, қуролли кучларга эгалик қилиш билан боғлиқ 6-моддаси, жумҳурият ҳудудидаги бойликларни тасарруф қилиш ҳақидаги 7-моддаси, қимматбаҳо маъданлар хусусидаги 10-моддаси, пул бирлиги — валюта борасидаги 11-моддаси ҳақиқий суверен давлат ташкил этишда жуда муҳим эканлигини алоҳида қайд қилмоқчиман. Шу билан бирга Қонундаги 4-модда — давлат чегараси ва ҳудудий дахлсизлик белгиланиши мустақиллигимизнинг яна бир асосий омилларидан деб биламан.

Ф. МАҲАМАДАЛИЕВА,
шифокор.

ТАВОФ ҚИЛИБ ЎҚИДИК

ЖУМҲУРИЯТИМИЗНИНГ давлат мустақиллиги асослари тўғрисидаги Қонуни, шу хусусдаги Олий Кенгаш Баёноти узоқ йиллардан бери халқимиз орзу қилаётган муҳим дастур эканига шубҳа йўқ. Қонун ва Баёнотдаги ҳар бир сўзни, жумлани, сатрни, бандни оиламиз аъзолари билан қайта-қайта ўқиб чиқдик. Шунчаки эмас, балки кўзга суртиб, тавоф қилиб ўқидик. Ҳазрат Навоий айтган эканлар: «Эл нетиб топгай мени, ки мен ўзумни топмасам...» Ушбу Қонун ва Баёнотга суянган ҳолда айтиш керакки, биз ўзлигимизни топмоқдамиз.

Т. ҲАМИДОВА,
меҳнат фахрийси.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг ФАРМОНИ

«Ўзбекистон Республикасининг давлат мустақиллиги асослари тўғрисида»ги Қонун, «Ўзбекистон Республикасининг давлат мустақиллиги тўғрисида» Олий Кенгашнинг Баёноти муносабати билан ва республика жамоатчилигининг кўпдан-кўп истакларини ҳисобга олиб:

1. Тошкент шаҳридаги В. И. Ленин номли майдонни Мустақиллик майдони деб қайта номлаш тўғрисида халқ депутатлари Тошкент шаҳар Советининг таклифи қабул қилинсин.

2. Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Вазирлар маҳкамаси Мустақиллик майдонида ўрнатиладиган «Озодлик» ҳайкалининг энг яхши лойиҳаси учун республика танлови эълон қилсин.

3. Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоят ижроия комитетлари ва Тошкент шаҳар ижроия комитети ушбу фармонга асосланиб, бир ой муддат ичида маъмурий-ҳудудий бирликларнинг номлари тўғрисидаги тегишли таклифларни тайёрласинлар ва Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамасига тақдим этсинлар.

4. Ушбу Фармон имзоланган пайтдан бошлаб кучга киради.

Ўзбекистон Республикасининг Президенти И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри.
1991 йил, 5 сентябрь.

СЪЕЗД КУНДАЛИГИ

СССР халқ депутатлари навбатдан ташқари Съездининг 4 сентябрь эрталабки мажлиси ярим соатдан сал кўпроқ давом этди. СССР Президенти М. С. Горбачев раислик қилди.

Биринчи бўлиб котибият раиси А. Н. Саунинга сўз берилди, у анжуманнинг иши юзасидан навбатдаги ахборотни берди. Сўзга чиқиш учун ёзилган 120 депутатдан 71 киши сўзга чиқди, деди у.

Инсон ҳуқуқлари ва эркинликлари декларацияси тўғрисидаги масала юзасидан тайёргарлик гуруҳига бошчилик қилган депутат В. Н. Кудрявцев минбарга чиқади. Декларацияга бир қанча жуда муҳим халқаро ҳужжатлар, жумладан 1948 йилда БМТ қабул этган инсон ҳуқуқлари умумий декларацияси асос қилиб олинди. Иш вақтида бизнинг ҳозирги воқеликларимиз ҳам эътиборга олинди. Ўз вақтида академик А. Д. Сахаров ҳам бу ишга ўз ҳиссасини қўшган эди.

Съезд декларация хусусида ёзма равишда тушган ҳамма мулоҳаза ва таклифларни гуруҳга топширишга қарор қилди, гуруҳ шу мулоҳаза ва таклифларни эътиборга олиб, ҳужжатни меъёрига етказади ва бу ҳақда кейинроқ Съездга маълумот беради.

М. С. Горбачев А. И. Лукьянов билан Г. И. Янаевни лавозимларидан озод қилиш тўғрисидаги масалаларни овозга қўйди. Овоз бериш натижалари қуйидагича бўлди: А. И. Лукьяновни лавозимидан озод қилишни ёқлаб 1702 киши овоз берди, 20 депутат қарши чиқди, 78 депутат бетараф қолди; Г. И. Янаевни лавозимидан озод қилишни ёқлаб 1780 депутат овоз берди, 5 депутат қарши чиқди, 16 депутат бетараф қолди.

Сўнгра бутун диққат эътибор СССР халқ депутатлари Съездининг СССР Президенти билан республикалар олий мансабдор шахслари қўшма баёнотидан ҳамда СССР Олий Кенгаши навбатдан ташқари сессиясининг қарорларидан келиб чиқадиган чора-тадбирлар тўғрисидаги қарори лойиҳасига қаратилди. М. С. Горбачев бу лойиҳа хусусида жуда жиддий мулоҳазалар борлигини маълум қилди. Бундай мулоҳазалар Украина, бошқа республикаларнинг вакилларидан тушди. Россиялик депутатлар муқобил лойиҳа тақдим этишди.

Сўнгра Съездда танаффус эълон қилинди.

Соат 15 да ялпи мажлис бошланиши биланоқ, раислик қилувчи М. С. Горбачев СССР халқ депутатларига СССР Президенти билан 10 та иттифоқдош республика олий раҳбарларининг баёнотидан келиб чиқадиган чора-тадбирлар тўғрисидаги якунловчи қарорнинг «асосан келишиб олинган» кенгайтирилган нусхаси тайёрлаб бўлинганини маълум қилди. Мамлакат ва республикалар раҳбарларининг, Съезд комиссияларининг биргаликдаги иши натижасида юзага келган шу ҳужжатни таърифлаб, М. С. Горбачев мазкур ҳужжат аввал бошида депутатларга тарқатилган лойиҳанинг моҳиятини принцип жиҳатдан ўзгартирмаслигини ва шу билан бирга бир неча энг муҳим жиҳатлар юзасидан Съезднинг нуқтаи назарини, фикрларини ўз ичига олишини уқтириб ўтди. Тотувлик ва ҳамкорлик руҳида катта иш қилинди, деб сўзини якунлади СССР Президенти.

М. С. Горбачев янги ҳужжатни кўпайтириш, тарқатиш ва депутатлар томонидан ўрганиш учун вақт кераклигини тушунтириб, соат 17 гача танаффус эълон қилди.

Режалаштирилмаган ва «техник сабаблар» асло тақозо этмаган иккинчи танаффус тугади. Чамаси, танаффуслар вақтида асосий ҳужжатларни келишиб олишни ниҳоясига етказган таҳрир комиссиясида ҳам ишлар зал йўлакларидаги каби қизғин ўтган бўлса ажаб эмас. Йўлаклардаги тортишувларни журналистлар «депутатларнинг митинглари» деб атади.

Ниҳоят депутатлар Съезднинг республикалар билан келишиб олинган икки асосий ҳужжати — СССР Президенти билан республикалар олий мансабдор шахсларининг Баёнотидан ва СССР Олий Кенгаши навбатдан ташқари сессиясининг қарорларидан келиб чиқадиган масалалар тўғрисидаги қарорни, шунингдек ўтиш давридаги ССР Иттифоқи давлат ҳокимияти ва бошқаруви идоралари тўғрисидаги СССР Қонун лойиҳасини қўлга олдилар.

Минтақалараро депутатлар гуруҳининг Г. В. Старовойтова ўқиб эшиттирган биргаликдаги баёноти жуда вазмин янгради. Унинг нутқида Съездга қараб, «мустақилликка эришаётган халқларнинг объектив манфаатлари билан ўз депутатлик мақомидан маҳрум бўлиш ўртасидаги қийин йўлни танлаб олиш»га қилинган осойишта чақириқни ҳамма эшитди.

Бу баёнотни қўллаб-қувватлаб чиққан А. А. Собчак мамлакатнинг барча демократ кучлари тушуниб олганидек, Съезднинг бош мақсади авторитар (ўта марказлаштирилган) давлат тизимини 19 август куни фитначилар йўққа чиқармоқчи бўлган янги Иттифоққа ўтиш даврида ҳуқуқ-тартиботни таъминлашдан иборат эканини эслатди.

Съезднинг СССР Президенти билан республикалар олий мансабдор шахслари қўшма баёнотидан ва СССР Олий Кенгашининг навбатдан ташқари сессияси қарорларидан келиб чиқадиган масалалар тўғрисидаги қарори юзасидан номма-ном овоз бериш якунлари қарсаклар билан кутиб олинди.

* * *

Кеча СССР халқ депутатларининг навбатдан ташқари Съезди ўз ишини тугаллади.

(ТАСС).

ШАРТНОМАНИ ИМЗОЛАШ УЧУН

Б. Н. Ельцин ва И. Силаев билан олдиндан келишиб олинганига мувофиқ яқин кунлар ичида Ўзбекистон Республикаси билан РСФСР ўртасида шартнома имзоланиши билан боғлиқ масалалар мажмуини кўриб чиқиш учун Ўзбекистон Республикаси вице-президенти Ш. Р. Мирсаидов бошчилигидаги Ўзбекистон Республикаси делегацияси 6 сентябрь куни Москва шаҳрига жўнаб кетади.

ВЛКСМ Марказий Комитети пленумининг якунлари

МОСКВА, 4 сентябрь. (ТАСС мухбири). Шу йил 27 сентябрда ВЛКСМнинг фавқулодда съезди чақирилади. Бугун Москвада бўлиб ўтган комсомол Марказий Комитетининг пленуми шундай қарор қабул қилди. Ушбу съезд, чамаси у сўнгги съезд бўлади, муҳокамасига комсомолнинг тақдири тўғрисидаги масала қўйилади.

ЮБИЛЕЙ ТАНТАНАЛАРИ АРАФАСИДА

4 сентябрь куни Ўзбекистон Республикаси Президенти маслаҳатчиси Б. А. Назаров ҳузурида мажлис бўлди. Буюк шоир ва мутафаккир, давлат ва жамоат арбоби Алишер Навоий таваллудининг 550 йиллик юбилейи байрам қилинадиган кунларда ҳайкал очилиши билан боғлиқ масалалар кўриб чиқилди.

Мажлисда республика маданият вазирлиги ва Тошкент шаҳар Совети ижроия комитети раҳбарларининг ахбороти тингланди.

Алишер Навоий ҳайкали сентябрь ойи охирида Тошкентда Ўзбекистон Миллий паркида тантанали суратда очилиши маълум қилинди.

Мажлисда Алишер Навоий номи билан юритиладиган музейлар, театрлар, майдонларда ўтказиш мўлжалланган тадбирлар тўғрисида, юбилей тантаналарида иштирок этиш учун республикамизга келаётган меҳмонларни кутиб олиш ва жойлаштириш ҳақида ҳам сўз борди.

Шу нарса таъкидландики, мамлакатда рўй берган маълум воқеалар муносабати билан чамаси, юбилей тантаналари Москвада ўтказилмайди. Тошкентда мўлжалланган барча тадбирлар тўла-тўкис ўтказилади.

(ЎзТАГ).

АХБОРОТИМИЗГА ТУЗАТИШ

ЎРНИ бўшаб қолган депутат ўрнига халқ депутатлари Тошкент вилоят Кенгашига халқ депутатлари сайлови ўтказувчи мавзе сайлов комиссияси «Ўзбекистон ССР халқ депутатлари маҳаллий кенгашлари депутатлари сайлови тўғрисида»ги Ўзбекистон ССР Қонунининг 34-моддасига мувофиқ вилоят Кенгаши депутатлигига рўзноманинг 4 сентябрь сонида ёзилганидек 104-эмас, балки 204-Ниёзов сайлов мавзесидан 1946 йилда туғилган, халқ депутатлари Янгийўл район Кенгаши раиси, район партия комитетининг биринчи котиби Абдуғани Юсупов номзодини рўйхатга олди.

• «ОБУНА - 92» •

Тошкент ҳақиқати

ҚАДРДОН РЎЗНОМАНГИЗГА ЁЗИЛИШНИ УНУТМАНГ!

1992 йил учун рўзнома ва ойномаларга обуна мавсуми бошланди. Бошқа нашрлар қатори «Тошкент ҳақиқати» рўзномасига ҳам 1 августдан бошлаб барча алоқа бўлимларида обуна қабул қилинмоқда.

«Тошкент ҳақиқати»нинг бир йиллик обуна баҳоси — 25 сўм 68 тийин, ярим йилга 12 сўм 84 тийин, уч ойга эса 6 сўм 42 тийин.

Ҳурматли муштарийлар! Фурсат ғаниматлигида ўз рўзномангиз — «Тошкент ҳақиқати»га обуна бўлишга шошилинг!

«БОЛАЛАР» «ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ»НИ АФЗАЛ КЎРИШДИ, СИЗ-ЧИ?!

«Замон ва ёшлар» саҳифасида «Эсдалик учун дастхат» рукни остида «Болалар» саволингизни кутишаяпти» мақоласи чиққанига, мана, икки ярим ой бўлди. Ўзаро келишувга мувофиқ даста аъзолари муҳарририятга келган саволларга бир ой ичида жавоб қайтаришлари лозим эди.

Бироқ «Болалар»ни ушлашнинг ўзи бўлмади. Улар берган ваъдаларини унутдилар дейиш нотўғри бўларди, чунки биз мунтазам телефон орқали гаплашиб турдик. Аммо биргаликда келишлари жуда мушкул бўлди. Баҳодир ёзги меҳнат семестрида қатнашди. Тоир акасининг тўйи билан бир ҳафта овора бўлди. Ҳусан эса дам Ангренда, дам Чирчиқда, дам Самарқандда. Ниҳоят ўтган ҳафта бир-бирларини қувлашиб «Болалар» муҳарририятга кириб келишди. Ўзларига аталган ҳар бир мактубни диққат билан ўқиб чиқишди. Сўнг муштарийлар саволларига жавоб бериб, қийин имтиҳондан ўтишди. Бу савол-жавобларни сиз рўзномамизнинг 3-саҳифасида ўқийсиз. Биз эса бир нарса хусусида тўхталмоқчи эдик. «Болалар» «Эсдалик учун дастхат» рукни остида яна кимлар чиқишини сўраб билишгач, дарҳол, муҳарририятнинг ўзида «Тошкент ҳақиқати»га обуна бўлишди.

Икки ярим ой давомида муҳарририятга тинмай қўнғироқ қилиб «Замон ва ёшлар» қачон чиқади?» деб сўраган ёшларга биз ҳам савол бермоқчимиз: сиз «Тошкент ҳақиқати»га обуна бўлдингизми?

Тошкент ҳақиқати

6 сентябрь, 1991 йил ● № 173 (10.169).

● ТУРКИСТОН ТАРИХИДАН ҲИКОЯЛАР

ОЗОДЛИК УЧУН КУРАШГАН ЭДИ

Туркистондаги махфий сиёсий идора — Туркистон район муҳофаза бўлими, журналист Убайдуллахўжа Асадуллахўжаев (1880—1938) фаолиятига оид тўплаган маълумотлардан айримларини муштарийлар диққатига ҳавола этмоқчиман. Улар мустамлака тузумида чоризмга қарши ўзбек халқи мустақиллиги учун курашган мард инсон ҳақида кенг тасаввур беради.

ЗУККО МУҲАРРИР

«Биз цивилизация олиб келдик, бўйсундирилган осиёликларга тинчлик, осойишталик бердик, деб ўйлаймиз. Аммо булардан юксакроқ ва олий туйғу борки, бу — миллат ва унинг ифтихоридир. Мусулмонлар ҳолини тушунишимиз керак. Сиёсий ўлим оғир, миллий ўлим эса ундан ҳам оғирроқдир. Бизнинг ҳукмронлигимизда эса улар шундай ҳолга тушдилар. Бас, шундай экан, ҳукмронлигимизга қарши ғалаёнлар бўлса, ажабланишга ўрин йўқ. Шундай миллий манфаатлар борки, улар халқ оч ёки тўқлигидан қатъий назар бир кун эмас, бир кун ўзини намоён этади.

Николай ВЕСЕЛОВСКИЙ, профессор».

Убайдуллахўжа Тошкентнинг «Қорёғди» маҳалласида деҳқон оиласида туғилди. Рус-тузем мактабини битиргандан сўнг тирикчилик халтасини елкасига осиб, рус судьяси идорасига ишга кирди. Зеҳнли, тиришқоқ ўсмир тезда судья ишончини қозониб, унинг тилмочига айланди.

Келиштирувчи судья унга шу қадар ўрганиб қолдики, Саратов шаҳрига жўнашига тўғри келганда Убайдуллахўжани ҳам ўзи билан олиб кетди. Ёш ўзбек йигити Саратовда тажрибали қонуншунос қўлида катта назарий билим ва амалий кўникмалар олди. «Россия империяси қонунлар мажмуаси»ни яхши ўзлаштирган Убайдуллахўжа адлия бўйича мутахассис — адвокат дипломини олади. Россияда содир бўлаётган ижтимоий-сиёсий воқеалар, мафкура, таълимотлар курашини тушунишга интилади.

Унинг 1909 йилда Лев Толстойга ёзган мактуби ана шундан далолат беради. Буюк рус ёзувчиси жуда кўп мухлислар хатларини беоқибат қолдиргани ҳолда ўзбек зиёлисини қизиқтирган саволларга жавоб беради. (Бу хат-жавоб ҳақида Убайдуллахўжанинг жияни, журналист Ҳибзиддин Муҳаммадхонов «Ўзбекистон адабиёти ва санъати» ҳафталигида (1991 йил, 5 апрель) батафсил тўхталган).

Убайдуллахўжа большевиклар, меньшевик ва эсерлар партиялари фаолиятини ҳам ўрганиб, ўзига хос фикрга эга бўлган. Изланувчан бу ўзбек зиёлиси юртига қайтиб ўз халқи озодлиги учун курашувчи ташкилот тузишга аҳд қилади. 1913 йилда Тошкентга келган Убайдуллахўжани жадидлар қувонч билан қаршилашди. Тезда у тараққийпарвар ўзбек зиёлиларининг етакчисига айланди. Жадидларнинг тарқоқ гуруҳлари аста-секин маълум дастур ва ҳаракат йўналишига эга Убайдуллахўжа атрофига уюшиб, ўзбек зиёлиларининг мустақил фирқасини тузишади. Бу фирқа «Тараққийпарварлар» номи остида тарихга кирди.

Убайдуллахўжа дастлабки қадамни умум Туркистон сиёсий-ижтимоий рўзномасини ташкил қилишдан бошлади. Бу ҳақда 1913 йилдаёқ «алоҳида диққатга сазавор шахс» сифатида уни рўйхатга олган Туркистон махфий сиёсий полицияси хабар топиб, унга қарши зудлик билан чора кўради. Рўзномани чиқармаслик учун турли хийла-найранглар ишга солинади. Аммо қонунчиликни яхши билган адвокат барча тўсиқларни енгиб, рўзнома чиқаришга рухсат олади.

Туркистон генерал-губернатори кавалерия генерали Самсонов рухсатнома берган бўлса ҳам рўзномани чиқармаслик учун барча босмахоналарга Убайдуллахўжа Асадуллахўжаев буюртмасини қабул қилмаслик ҳақида буйруқ юборади. Аммо ўзбек миллий буржуазияси мададига таянган жадидлар ҳам бўш келишмай мустақил босмахона базасини яратишга киришади. Ниҳоят, бир йилги ҳаракатдан сўнг, 1914 йилда «Тараққийпарвар» фирқасининг «Садои Туркистон» рўзномаси дунё юзини кўради.

Бу рўзномада миллий-озодлик курашига кўтарилаётган Туркистон зиёлилари, журналист ва адиблари ўзларининг етук мақола, ҳажвия, бадиий асарларини эълон қилиш имкониятига эга бўлдилар. Кенг дунёқарашли, билимдон, дадил инсон — Асадуллахўжаевдек муҳаррирга эга бўлган «Садои Туркистон»га ўзбек адабиётига салмоқли таъсир кўрсатган ёрқин истеъдод эгалари Мунаввар қори Абдурашидхонов, Абдулла Авлоний, Ҳамза Ҳакимзода Ниёзий, Лутфулла Олимий, Абдулҳамид Чўлпон ва бошқалар уюшгани тасодифий эмас.

ДОҒДА ҚОЛГАН ШОВИНИСТЛАР

«Убайдулла Асаддуллахўжаев — Тошкент сартларидан. Хусусий ишончли вакил. Андижонда яшайди ва ишлайди. Газета ходими ва пайчиси. Эътиқодли панисломчи сифатида у Туркистон район муҳофаза бўлими томонидан 1913 йили рўйхатга олинган. Ўша йили Саратовдан Тошкентга қайтган Убайдуллахўжа қисман адвокатлик, асосан эса тарғиботчилик билан шуғуллана бошлади. Унинг ҳаракатлари туфайли Тошкентнинг Эски шаҳар қисмида китоб савдоси ташкил қилинди. 1913 йил 21 декабрда унга Тошкентда маҳаллий тилда, «Садои Туркистон» номида газета чиқаришга рухсат берилди. Сўл йўналишдаги маҳаллий тилда чиқадиган газетанинг кенг омма ўртасидаги улкан аҳамиятини ҳисобга олиб генерал-губернатор давлат босмахоналарига бу газетани чиқариш бўйича буюртмаларни қабул қилмаслик тўғрисида фармойиш берди. Натижада газета 1914 йил февралидагина чиқа бошлади. Худди ўша йили Тошкентда Убайдулла Асадуллахўжаев раҳбарлигида саҳнада «Падаркуш» пьесаси қўйилди. 1914 йилдан Хўжаев Тошкент мужоҳидлари сафига қўшилиб, ўлкада Россия ҳукмронлигига қарши қаратилган тарғиботчилик фаолиятини махфий равишда давом эттирди. «Садои Туркистон» ёпилгандан сўнг Хўжаев Андижон шаҳрига келиб, адвокатлик билан шуғуллана бошлади. 1916 йил 1 июлдан «Туркестанский голос» газетаси билан ҳамкорлик қилади.

Полковник М. ВОЛКОВ.

Рус махфий сиёсий полицияси бошлиғи юқорида ёзганидек Убайдуллахўжа «Садои Туркистон» ёпилганидан сўнг 1915 йилда Андижонга жадидлар таклифи билан келиб адвокатлик ишларини бошлайди. Журналист сифатида эса илғор йўналишдаги «Туркестанский голос» рўзномасида ўз мақолалари билан қатнашади. Бу рўзномага махфий полиция шундай таъриф беради:

«1916 йил, 1 июлдан бошлаб Андижон шаҳрида ҳукуматга қарши йўналишдаги «Туркестанский голос» газетаси чиқа бошлади. Бу газета моддий маблағлар етишмаслиги туфайли пай пулига асосланган ноширлик ширкати томонидан чоп қилинади. Пайчилар маҳаллий зиёлилардан ташкил топган». «Туркестанский голос» рўзномаси ношири Анастасий Чайкин бўлиб унинг укаси эсер Вадим Чайкин, Степан Руйко, Георгий Павлюченко, Моисей Бердичевский каби журналистлар муҳарририят аъзолари эди. Убайдуллахўжа ҳам ана шу таркибга кирган.

Маҳаллий тилни билган, ўзбек урф-одатлари билан яхши таниш бу журналистлар ўз фаолиятларида ўзбек халқининг озодлик курашини, мустамлака қуллигига қарши кўтарилган ёшларни қўллаб-қувватлашган. Шунинг учун ҳам бу рўзномани жадидлар пай ширкати асосида моддий таъминлашган.

Убайдуллахўжа ишлаган бу рўзнома рус капиталистлари, маҳаллий судхўр, талончи корчалонлар, пораҳўр амалдорларни аямай фош қилди. Чоризмга қарши жамоатчилик фикрини шакллантирди. Рўзнома журналистлари 1916 йил миллий озодлик қўзғолони кунларида ҳам халқ тарафида унинг ҳимоясида турдилар.

1916 йил, 25 июнда рус императори Николай II (1894—1917) фронт орқасидаги ишларга сафарбарлик тўғрисида фармон чиқаргандан сўнг бошланган миллий-озодлик қўзғолонида тараққийпарвар Туркистон зиёлилари бетараф қолмади. Мардикорликка олишдаги адолатсизлик, амалдорлар бебошлиги ва маҳаллий аҳолига нисбатан ўтказилган дағал мустамлакачи сиёсат халқ иродасини ўзида мужассамлаштирган зиёлиларни фаол ҳаракатга ундади.

1916 йил, июль ойида Андижон жамоатчилиги томонидан Петроградга вакил қилиб жўнатилган Вадим Чайкин ва Убайдула Асадуллахўжаев IV Давлат Думасига Туркистонда рўй берган воқеаларни изоҳлаб бердилар. Шундан сўнг Давлат Думаси аъзоларидан бўлғуси вақтли ҳукумат бошлиғи Александр Керенский, Виноградов, Таваккалов 21 июль куни Олий Бош Қўмондонлик қароргоҳига ҳарбий министрга телеграмма жўнатишди. Бу телеграмада Туркистон ўлкасининг рус аҳолиси ҳарбий мажбуриятдан озод этилган ҳолда маҳалий аҳолидан мардикор олишга шошилиш сиёсий ҳамда иқтисодий жиҳатдан хатарли эканлиги уқтирилди. Николай II Туркистонга доир Давлат Думаси депутатлари талабини ҳисобга олиб, ўлкадан мардикорликка олиш муддатини 1916 йил 15 сентябргача кечиктириш ҳақида фармон чиқаришга мажбур бўлди.

ХАЛҚ НОЗИРИ

«Яшасин Хўжаев! Яшасин Чайкин!» Ҳамза Ҳакимзода Ниёзий

1917 йил, февраль инқилобидан кейин вақтли ҳукумат адлия нозири, сўнг бош нозир лавозимларини эгаллаган Александр Фёдорович Керенский, тошкентлик ҳамкасби Убайдуллахўжа Асадуллахўжаев билан яқин алоқа ўрнатди. Чунки Керенский унинг сиймосида забардаст журналист, ҳуқуқшунос ва сиёсий фирқа раҳбарини кўрган ҳамда ҳис қилган эди. 1917 йил 16 апрелда I Умумислом қурултойида ҳайъатга сайланганлар орасида Мунаввар қори Абдурашидхонов, Собирали Лапин, Тошпўлатбек Норбўтабеков, Абдураҳмон Ўразаев каби таниқли арбоблар сафида Убайдуллахўжа Асадуллахўжаевнинг ўзига муносиб ўрин эгаллагани ҳам тасодиф эмас эди.

Убайдуллахўжа Петроградда тез-тез бўлиб турар ва Туркистон мустақиллиги учун тегишли замин ҳозирлашга интиларди. 1917 йил, июнь ойида Бутунроссия Советлар I-қурултойида Убайдуллахўжа вақтли ҳукумат олдига Туркистон ўлкасини бошқарувчи Қўмита раиси лавозимига дўсти Вадим Чайкин номзодини қўйди. Маҳаллий халқларга ҳайрихоҳ ва улар дардини тушунган журналист Чайкин вақтли ҳукуматнинг Бош комиссари ва Туркистон ҳарбий округи қўшинлари қўмондони вазифасини уддалайди, деб ишонч билдиради. Керенский рози бўлади. Аммо Туркистон рус аҳолиси вакили сифатида большевик А. Першин, меньшевик Булинский шовинистик нуқтаи назардан туриб, «бизга ерлилар тўнига ёпишиб, улар билан оғиз-бурун ўпишадиган гастролёр журналистлар керак эмас», деб бошқа номзодни кўрсатишади. Асаддуллахўжаев ва Першин ўртасидаги кураш муроса билан тугайди. Чайкин Бутунроссия Советлари Марказий Ижроқўми аъзолигига сайланади. Туркистон ўлкасида «Жаҳонгир домла» номи остида машҳур олим, шарқшунос Владимир Наливкин Туркистон Қўмитаси раислигига тайинланади.

Октябрь инқилоби, фуқаролар уруши даврига оид ҳужжатларда Убайдуллахўжа ва Чайкин номлари кўп учрайди, уларнинг фаолиятига берилган баҳолар эса бир ёқлама, ҳалол ва холисона эмас.

Туркистон мусулмонлари IV фавқулодда қурултойида сайланган Туркистон мухторияти ҳукуматида хавфсизлик хизмати (разведка ва контрразведка) ва милиция нозири лавозимини Убайдуллахўжа Асадуллахўжаев эгаллагани бежиз бўлмаган. Бундай масъулиятли вазифа —сиёсий идорага бошчилик қилиш ҳазилакам эмаслигини барча яхши билган. Шунинг учун ҳам ўзбек зиёлилари сафида адвокат, журналист, маърифатпарвар жамоат арбоби сифатида ажралиб турган Убайдуллахўжага бундай олий, қалтис ва ғоят жиддий лавозим топширилган.

Афсуски, унинг сиёсий идора бошлиғи сифатидаги фаолияти мутлақ ўрганилмаган. Ҳолбуки Убайдуллахўжа 1918-1920 йиллардаги фуқаролар урушида фаол қатнашган, кўп сирли жумбоқлар гувоҳи бўлган. Унинг жияни Х. Муҳаммадхоновнинг ёзишича, Убайдуллахўжа узоқ муддатли сургундан Тошкентга 1937 йилда қайтган. У ўлкадаги ўзгаришлар ҳақида жиянига шундай деган: «Бизнинг асосий мақсадимиз шундай тараққиётга эриштириш бўлгани билан йўлимиз бошқа эди». Убайдуллахўжа қатағон йилида ҳаёти хавф остида эканини сезгани ҳолда бир куни Ҳибзиддинга «Мен бамисоли аждаҳо комидаман, у оғзини юмса борми, мени ютади — қўяди» деган. 1938 йили чиндан ҳам НКВД уни ҳибсга олди. Кекса журналист узоққа сургун қилиниб, ўша ерда вафот этди.

Туркистон ёшлари етакчиси, жадидлар яловбардори, миллий ҳукумат хавфсизлик хизмати нозири, оташқалб журналист Убайдуллахўжа Асадуллахўжаев ҳаётига шундай нуқта қўйилди.

Ҳамдам СОДИҚОВ,
тарих фанлари номзоди

КАНОП:

ТОЛА СИФАТИ НИМАЛАРГА БОҒЛИҚ?

● МУТАХАССИСЛАР МАСЛАҲАТИ

ДАВЛАТГА топшириладиган каноп маҳсулотининг сифати юқори бўлиши муҳим аҳамият касб этади. Тузатиш-таъмирлаш ишлари сифатли бажарилган бўлса, каноп ўрим-йиғимини қисқа муддатда сифатли ўтказиш имкониятига эга бўламиз.

Вилоятимиз далаларида каноп ўрими авжида. Кўкпоя канопни йиғиштириб олиш даврида бир-бирига узвий боғлиқ жараёнлар борки, уларни тадбиркорлик билан ўтказиш лозим.

Ўзбекистон толали экинлар тажриба станциясининг тадқиқотларига кўра, каноп ҳосили етилишидан беш кун олдин ва беш кун кейин йиғиштириб олиниши керак. Бу муддат канопни йиғиштириб олиш учун энг қулай фурсат ҳисобланади. Ўримга бундан олдин киришилса ҳосилнинг 20 фоизи нобуд бўлади, чунки бу вақтда каноп ҳали ўсишда давом этаётган бўлади. Бундан ташқари, пояларнинг толаси унчалик пишиқ бўлмайди. Тола техник етилганда поя ўсишдан қолади. У дағаллаша бошлайди, ўзининг эгилувчанлигини йўқотади. Демак, тола техник етилишдан кечроқ йиғиштириб олинганда ҳосил чўғи бирмунча ортса ҳам сифати пасаяди, яъни тола мўрт ва дағал бўлиб қолади.

Майдондаги экиннинг 50 фоизи техник етилганда ҳосилни йиғиштириб олишга киришиш мумкин. Бу вақтда битта кўсакча ва поянинг учида ханжарсимон барг пайдо бўлиб, каноп пояси эгилувчан ҳолатга келади.

Ўрим-йиғимни узоғи билан 20 кун ичида тугаллаш мақсадга мувофиқдир.

Канопнинг техник жиҳатдан пишиб етилиш муддати 3—5 кун оралиғида давом этади. Қисқа вақт ичида ҳамма ҳосилни ўриб-йиғиб олишга улгуриш қийин, албатта. Шунинг учун ҳам катта майдонларга каноп экан хўжаликлар ўримни бироз эртароқ, яъни ҳосилнинг пишиб етилишидан 5—6 кун илгари бошлашлари керак. Ўрим-йиғимдан 6—8 кун илгари канопзорларни суғоришни унутманг. Шундай қилинганда каноп пўстлоғи ўзагидан тез, осон ва тоза ажралади. Тола сифати яхшиланади ва юқори навга қабул қилиниши мумкин. Ўрим агрегатларини иш бошлашдан олдин яхшилаб созлаш лозим. Каноп поясини ўриш учун «КС-2,1» агрегати ва трактор рамасига поя ётқизувчи мослама ўрнатиш тавсия этилади. Бу агрегатнинг пичоқлари ердан 2—3 см баланд қилиб қўйилади. Айрим хўжаликларда каноп пояси 8—10 см юқоридан ўрилади ва оқибатда гектар ҳисобига 4—5 центнер ҳосил йўқотилади.

Ўрилган поялар йиғиштирилиб, дасталаниб «ЛО-Г» ва «ЛО-1А» маркали пўстлоқ ажратиш машиналарда қайта ишланади. Машинага узатишдан аввал 2—2,5 см. қалинликда дасталанган поянинг туб қисмини яхшилаб текислаш керак. Акс ҳолда пўстлоқнинг сифати пасаяди.

Баъзи вақтларда хўжаликларда каноп ўриш агрегати 2 та бўлиб, пўстлоқ ажратгич машинаси битта бўлгани учун ўрилган ҳамма каноп поясини чиқариб улгурмайди. Бундай ҳолларда каноп поясини дастлаб, тубини текислаб икс шаклида бир боғ иккинчисига чалкашмайдиган усулда тахлаб қўйилади. Агар пўстлоқ ажратгич машинаси бузилиб қолса поянинг пўстлоғини ажратиш кечикади. Поядан сув буғланиб пўстлоқдан ўзакнинг ажралиши қийинлашади ва тўпон, миқдори ҳаддан ташқари кўпайиб кетади. Кўпчилик хўжаликларда пўстлоқ ажратиш машиналарига уч-тўрт киши пояни олиб келиб бирин-кетин узатади. Икки киши машинадан чиққан пўстлоқни олиб ёяди. Бу усул қўлланаётганда машинанинг иш унуми анча ортади. Бироқ бунда машинага узатиладиган боғларнинг катта-кичиклигига алоҳида эътибор бериш керак. Чунки боғ қанчалик катта бўлса каноп шунчалик ёмон ишланади. Пояларни машинага текис ёйиб узатиш керак. Шунда ажралиб чиқаётган пўстлоқда каноп барги, кўсак қолдиғи ва янчилмаган поя қисмлари жуда кам миқдорда бўлади. Пўстлоқ ажратгич машиналардан олаётганда ўзак қолдиғи (тўпон) яхши ажралиши учун пўстлоқни силкитиш лозим ва олинган яшил пўстлоқни қуритиш учун 2/2 см қалинликда бир текис қилиб ёйиб қўйилади. Пўстлоқни қуритиш учун ёйилганда ўзак қолдиқлари (тўпон) тўпланган жойларга ёйилмаслигига ҳаракат қилиш керак. Акс ҳолда пўстлоқ намлиги кўп бўлиши натижасида моғорлаб қорайиши мумкин. Иссиқ пайтларда у бир-икки кун ўтгач ағдарилиб, яна икки кун ўтказиб боғ-боғ қилиб боғланади.

Қуритилган пўстлоқ икки-уч килограммдан тўп-тўп қилиб йиғилади. Икки учидан текисланади ва уч жойидан боғланади. Ана шундай тўртбешта тўп битта боққа бирлаштирилади ва икки жойидан боғланади. Бу боғларга бир хил навли пўстлоқ тўплари тахланади. Боғлар пўстлоқнинг ўзи билан боғланади. Намлиги 20 фоиздан ортиқ бўлган пўстлоқларни боғлаш тавсия этилмайди. Чунки чириш жараёни бошланиши мумкин. Боғланган пўстлоқ ҳаддан ташқари қуриб кетмаслиги ва ортишга қулай бўлиши учун кичикроқ ғарам қилиб тахланади. Ҳаддан ташқари қуритиб юборилган 7—8 пўстлоқ мўрт бўлади, тез синади, рангини йўқотиб оқаради ва биринчи нав талабига жавоб бермайди.

Сифатли каноп уруғи олиш учун уни ҳар ўриш-янчиш карталарини ҳар йилги об-ҳаво ва канопнинг ривожланиш хусусиятларини ҳисобга олиб тўғри белгилаш ниҳоят муҳим аҳамиятга эга. Каноп поясининг пастки қисмидаги уч-тўрттадан кўсакча пишиб етилиши биланоқ уруғлик канопни ўриб-йиғиб олишга киришиш лозим. Бу давр сентябрь ойининг биринчи ўн кунлигига тўғри келади.

Аксинча ўриш кечиктирилган тақдирда, каноп поясининг юқори қисмидаги кўсакчаларнинг пишиб етилиши секинлашади, пастки қисмидаги бўлиқ кўсакчалар чатнаб, уруғлари тўкилиб кетади. Канопнинг биологик хусусиятларидан бири шундаки, уч-тўртта кўсакча пишгач қолган кўсакчалардаги уруғлар ўрилганидан сўнг ҳам тупида пишиб етилади.

Уруғлик канопни йиғиштириб олишда «МТЗ—80», «Т—28х4» маркали ва бошқа тракторларга тиркаб ишлатиладиган жатка «КУ—Е:2», «КС—2,4» маркали ўроқ машинасидан фойдаланиш мумкин. Далалар машина ўримига пухта тайёрлаб қўйилганда машина билан бир кунда 1,5—2 гектар ердаги каноп ҳосили ўриб олинади. Бу эса 15 ўроқчининг бир кунлик иш унумига тенгдир.

Ўрилган поялар қуритиш учун далада қолдирилади. Уларни ёйиб, шунингдек тик ғарамлар ҳолида қуритиш мумкин. Бироқ каноп ёйиб қўйилганида ҳатто салгина ёғин-сочин тушганда ҳам поядаги уруғ сифати бузилади. Шунинг учун каноп ўрилгандан кейин 5—6 кун ўтгач, 15—16 см қалинликда боғ-боғ қилиб икки жойидан боғланади ва иложи борича тезроқ қуриши ҳамда уруғлар тўла етилиши учун боғлар сийракроқ қилиб, тик ғарамлаб қўйилади.

Каноп ўрилганидан кейин кўсакчалардаги уруғларнинг пишиб етилиш жараёни учун 35—40 кун керак бўлади.

Ўзбекистон толали ўсимликлар тажриба станциясининг олимлари каноп ўриб олингандан кейин кўсаклардаги уруғларнинг пишиб етилиши жараёнини тезлаштирувчи янги усулни ишлаб чиқдилар.

Уруғлик каноп ўрилгандан кейин тўрт кун ўтгач поялар ёйилган жойида гелийнеон лазер нури билан уч кун давомида нурлантирилади. Бу уруғлик канопнинг пишиб етилиш жараёнини 10—12 кунга қисқартиради. Бу ўз навбатида уруғлик канопнинг экишга яроқлилик сифатининг 15-20 фоизга яхшиланишига ёрдам беради. Бу усул қулай ва уни ҳар қандай канопчилик хўжалигида қўллаш мумкин. Ортиқча сарф-харажатни талаб қилмайди. Бу биологик усул кишиларга ва атроф-муҳитга салбий таъсир этмаслиги билан ажралиб туради. Қуритилган поялар МКФ-6 маркали молотилкаларда янчилади. Уларнинг ҳар қайсисида бир сменада 12 тонна поя янчилади. Молотилкада 10 киши ишлайди. МКФ-6 маркали молотилка МТЗ-80 ёки Т—28х4 маркали тракторига тиркаб ишлатилади.

Уруғлик қуритилиб яхшилаб сараланади. Уруғликнинг намлиги 12 фоиздан юқори бўлса, уни сақлаш мумкин эмас. Омборхона шамоллатиб турилиши керак. Шуни унутмаслик кераккки, агротехника тадбирлари қулай муддатларда сифатли ўтказилиши билан бирга энг масъулиятли, сермеҳнат, долзарб жараённи тўғри ва ўз вақтида ташкил қилиш кўкпоя, уруғлик канопдан юқори, сифатли тола ва уруғ олиш учун яхши замин ҳисобланади.

З. МАҲСУМОВ,
Тошкент вилояти деҳқончилик саноати уюшмасининг пахта ва техника экинлари бўлими мудири.

Ҳ. УМАРОВ,
Ўзбекистон толали экинлар тажриба станциясининг ўсимликлар физиологияси лабораторияси мудири, биология фанлари номзоди, доцент.

Т. АЗИЗОВ,
Ўзбекистон толали экинлар тажриба станциясининг бошлиғи, қишлоқ хўжалик фанлари номзоди.

Ҳ. МИРЗАЕВ,
Тошкент вилоят деҳқончилик саноати уюшмасининг каноп бўйича етакчи мутахассиси.

● Қишга ким қандай тайёргарлик кўрмоқда?

КИЧИК КОРХОНАЛАРНИ КЎПАЙТИРАМИЗ

ДЕЙДИ ХЎЖАЛИК ИСТИҚБОЛИ ВА МЕҲНАТКАШЛАР ТУРМУШИ ҲАҚИДА ГАП КЕТГАНДА КАЛИНИН НОҲИЯСИДАГИ АЛИШЕР НАВОИЙ НОМЛИ ЖАМОА ХЎЖАЛИГИ БОШҚАРУВИНИНГ РАИСИ ЗОИРЖОН НИЁЗОВ

— Қишга тайёргарлик ва хўжалик истиқболини кўзлаб келгусида амалга ошириладиган ишлар нималардан иборат бўлади? Шулар ҳақида суҳбатлашсак.

— Жуда яхши. Ундай бўлса, гапни йил бошида Оржоникидзе ва Куйбишев номли жамоа хўжаликлари бирлаштирилиб, ҳозирги Алишер Навоий номли хўжалик ташкил этилганлигидан бошлаш ўринли бўлади, деб ўйлайман.

Маълумки, шаҳар йилдан-йилга атрофидаги қишлоқларни бағрига тортиб, сингдириб юборяпти. Ҳудудларнинг кичрайиши ўзига хос қийинчилик ва муаммоларни юзага чиқараяпти. Масалан, ҳозирда жами 550 гектар еримиз бўлса, шундан 330 гектарида ем-хашак, 220 гектарида сабзавот етиштирилади. Фермамизда 1100 бош қорамол бор. Чорвани яйловларда яйратишнинг имкони йўқлигидан етиштирилаётган гўшт ва сутнинг таннархи қир-адир зоналарида етиштирилаётган чорва маҳсулотларининг таннархидан юқоридир. Ҳар бир мол сарф-харажат эвазига тайёрланган ем-хашак ҳисобига боқилаётганлиги сабабли шундай бўляпти. Чорва қишловига тайёргарлик баҳорда бошланган бўлса, шу кунгача 300 тонна дағал хашак жамғарилди. 720 тонна сенаж, 800 тонна силос, 100 тонна маккажўхори дони йиғиш режамиз бор. Шу билан биргаликда ҳозиргача аҳоли чорваси учун 30 тонна ем-хашак тарқатдик. Жиззах вилоятининг Ғаллаорол ноҳиясидан хўжалик аъзоларига бериш учун 40 тонна ғалла олиб келинади. Қишга сақлаш учун 100 тонна пиёз сотиб оламиз. Иқтисодий-ижтимоий вазият қишга пухта, оммавий тарзда тайёргарлик кўришни тақозо этяпти. Бу йилги тайёргарлик шуниси билан фарқ қиладики, аслида азал-азалдан халқимизда ҳар бир оилада қишли-қировли кунлар бошланишидан аввал дон-дун, турли хил емиш ғамланган бўларди. Эндиликда бу халқона тадбир хўжаликлар миқёсида, жумҳурият, иттифоқ ҳудудида қўлланиляпти. Бу иш кўпгина миллат халқларининг тадбиркорлиги ва анъанасига асосланганлиги учун ҳам кўпчиликка маъқул тушяпти. Хўжалигимизда сабзавот турлари ва ем-хашак етиштирилади, дедик. Ўзимизда етиштириладиган 40 тонна сабзи, 20 тонна ош лавлаги, 20 тонна карамни қишга сақлаймиз.

— Шунча маҳсулотларни сақлаш учун омборлар етарлими? Қийинчиликлар келиб чиқмайдими?

— Омборимиз бор. Асосан халқимиз қўллаб келаётган усуллардан фойдаланамиз. Бостирмаларда кўмма ҳолда сақлаймиз. Ҳудудимизда 8 мингга яқин аҳоли бўлса, шундан 800 га яқини жамоа хўжалигида ишлайди. Ҳар бир хонадонда камида 200—300 килограмм пиёз сақлаш имконияти бор. Уйида пиёз сақланишидан ҳеч ким зарар кўрмайди, деб ҳисоблайман. Қишнинг охирги ойи ва баҳор фаслида пиёз нархи ҳозирги баҳосидан тўрт-беш баробар юқори бўлади. Пишиқчилик даврида арзон-гаровга четга жўнатавермасдан ўз эҳтиёжимизга етарлисини ғамлаб қўйишни ҳам билайлик-да. 1992 йил учун 10 минг шартли банка шарбат, 20 тонна бодринг ва карам тузламаси тайёрлаш имкониятимиз бор.

— Эртаги сабзавот турларидан олинган ҳосил чўғи қандай бўлди. Далаларда кечки экин турларидан қайсилари етиштириляпти? Давлатга топширишда қийинчиликлар йўқми?

— 1800 тоннадан ортиқ карам, 60 тонна чеснок, 1100 тонна помидор, 400 тонна турли хил эртаги сабзавот ҳосили олинди. Шаҳримизнинг Фрунзе ноҳияси савдо ташкилотлари билан шартномамиз бор. Шартномадаги рўйхатга кирмаган маҳсулотларимизни топшириш учун кўпроқ ўзимиз югуриб-елишимизга тўғри келяпти. Бу истаймизми, йўқми, деҳқон учун қийин кечяпти. Шу даврга қадар қайта ишлаш цехларининг фаолиятига эътибор берилмаганлиги учун ҳам шундай ҳол юз беряпти. Далаларимизда кечки экинлардан карам, сабзи, турп ва шолғом парвариш қилинмоқда. Сабзавотчиликда бир неча йиллардан буён оила пудрати асосида иш юритилади. Бу усул ҳар гектар ердан олинадиган ҳосилдорликни оширишга ва деҳқоннинг ўз унумли меҳнатидан манфаатдорлигини оширишга хизмат қилишлиги аллақачон исботини топган. Масалан, бир гектар ердан 25 тонна карам топшириш белгиланган. Ишловчи шу ҳисобдан маош олади. Агар деҳқон хоҳиш билдирса, белгиланган миқдордан ортиқча маҳсулотни ҳам хўжалик ҳисобига ўтказиши мумкин.

Жамоамизда кўп йиллардан буён ҳалол меҳнат қилиб келаётган, ишнинг кўзини билувчи ва шунинг орқасидан дурустгина даромад кўраётган деҳқонларимиз бор. Тоир Маҳкамов, Турғун Худойбердиев, Нормат Нурматовлар оиласини мисол қилиб айтиш мумкин. Ҳосилдорлик кўп жиҳатдан кўчатга боғлиқ. Ерга қадалган ниҳол чиниққан, бўлиқ бўлса, кўп нарсадан умид қилиш мумкин. Помидор, карам сингари экинларнинг кўчатини ўзимиз етиштирамиз. Бу ҳам етиштирилган ҳосилнинг таннархини озайтиришга хизмат қилади. Ҳар гектар ердан йилига 3—3,5 минг сўм соф фойда қоляпти.

— Меҳнаткашларнинг турмуш шароитини яхшилаш учун нималар қилиняпти?

— Хўжаликнинг шаҳар ҳудудига яқинлиги бундан кўп йиллар аввал аҳолига маданий-маиший хизмат кўрсатишга эътиборни кучайтиришни тақозо этган. Далада ишловчи ҳар бир инсон ўзининг ҳаётини шаҳарликларнинг туриш-турмушига таққослайди. Кўнгилдагидек шароит яратилган жойда меҳнат қилишни орзу қилади. Бу ҳар бир киши табиатига хосдир. Мақтаниш эмасу, шифохона, кинотеатр, мактаб бинолари, кўчалар, уйлар кўрки ҳар қандай кишининг ҳавасини келтиради. Хонадонларнинг 70 фоизи газлаштирилган.

— Келажакда амалга ошириладиган ишларнинг кўламини қандай тасаввур қиласиз? Хўжаликнинг иқтисодиётини мустаҳкамлаш учун нималарга эътибор бериши зарур деб ҳисоблайсиз?

— Бундан буён ҳар бир хўжалик рўзғорини ўзи тебрата олиши керак. Йил ўн икки ой пешона тери тўкиб, мева-чева етиштириб, яна ўзгаларга қарам бўлиб қолмаслик учун кичик-кичик қайта ишлаш корхоналарига эга бўлишимиз зарур. Ҳаётий тажриба шуни кўрсатиб турибди. Бу йўл одамларни иш билан таъминлашда ва иқтисодиётни мустаҳкамлашда ҳам қўл келади. Кичик корхоналарнинг дастлабкилари жамоамиз ҳудудида фаолият кўрсатмоқда. Ғишт ишлаб чиқарадиган ва «Фаровон» номли сабзавот маҳсулотларини қайта ишловчи цехлар шулар жумласидандир. Бундан ташқари яқин орада ойна чиқиндиларидан ҳар хил буюмлар тайёрлайдиган цехни ишга тушириш ниятимиз ҳам бор. Муҳими, деҳқончиликда бўлгани каби келгусида яхши ният билан амалга ошириладиган ишларда ҳам иқтисодий самарадорликка эришишни таъминлашдир. Хўжаликнинг истиқболи барча ишларни биргаликка олиб боришда эканлигига одамларни ишонтира ва эргаштира билишдадир.

Суҳбатдош
Ҳ. СУЛАЙМОНОВ.

Ўзбекистон ССР Сув хўжалиги қурилиши давлат қўмитаси
«Ўзирстройконструкция» бирлашмасига қарашли
ЧИНОЗ ҚУРИЛИШ МАТЕРИАЛЛАРИ ВА КОНСТРУКЦИЯЛАРИ КОМБИНАТИ
қуйидаги мутахассисларни

Ишга таклиф қилади

- **газ электрпайвандчи;**
- **йиғма темир-бетон қолипловчилари;**
- **арматурачилар;**
- **кўприкли кранни бошқарувчилар;**
- **чилангарлар;**
- **электриклар;**
- **электр-чилангарлар;**
- **чилангар-сантехниклар.**

Меҳнат ҳақи ишбай-мукофотли.

Мутахассисликка эга бўлмаганлар комбинат томонидан махсус курсларда ўқитилади.

Ўртача ойлик иш ҳақи 450—550 сўм.

Маълумотлар олиш учун қуйидаги манзилга мурожаат қилинсин: Тошкент вилояти, Чиноз шаҳри, Чиноз қурилиш материаллари ва конструкциялари комбинати.

ЗАМОН ВА ЁШЛАР

«Ҳурматли «Тошкент ҳақиқати» рўзномаси ходимлари! Сиздан ўтиниб сўрайман, «Болалар»нинг рўзномада чиққан суратларидан менга юборсангиз. Агар бунинг иложи бўлмаса, рўзномада «Болалар»нинг бошқа суратларини чиқаринглар — ҳар бирини алоҳида ёки дастанинг ўзини катта, бир бет қилиб суратини беринглар...».

20 июнь куни «Болалар» саволингизни кутишяпти» мақоласи эълон қилингандан сўнг ана шундай мазмундаги хатлар, илтимослар, қўнғироқлар бир дақиқа ҳам тўхтамади. Хатлар бўлими ходимлари аввалига ҳар бир мактубни хонамизга олиб кириб беришаётган бўлса, кейинчалик чарчаб қолишди шекилли, «Навбатдаги тахламни олиб кетинг» деб бўлимимизга қўнғироқ қилишга одатланиб қолишди.

Ниҳоят барча мактублар, саволлар сараланди. Биз уларни жамлаётганда саволлар бир хил бўлиб қолмаслигига аҳамият бердик. Шунинг учун ҳам саволлар тагида ким ўз номини учрата олмаса ҳайрон бўлмасин. Муҳими ҳеч қайси савол эътибордан четда қолмади.

Шундай қилиб, «Тошкент ҳақиқати» рўзномасининг энг ёш муштарийлари саволларига ёшлар орасида энг машҳур гуруҳ жавоб беради.

Қани, «Болалар», бошладик!

«ҚАЛБАН ЁШ БЎЛИНГ ДОИМ»

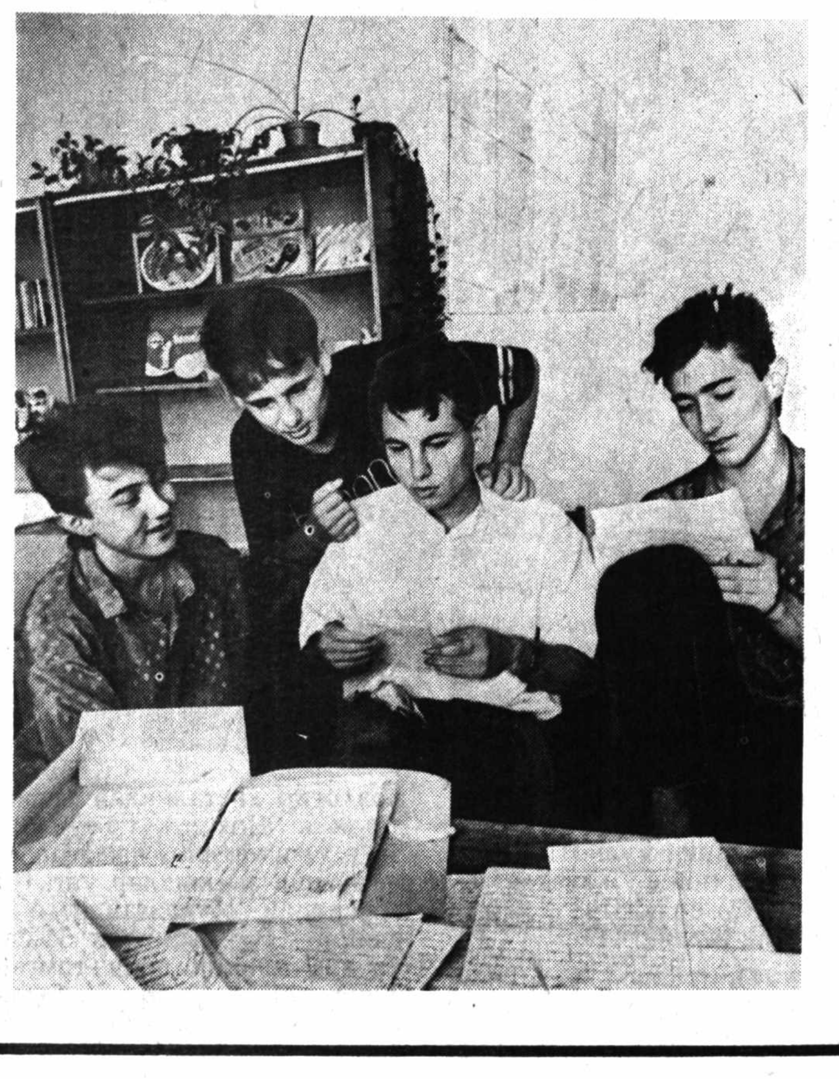

— Болалар, мана бироз танаффусдан кейин бўлса ҳам яна учрашдик. Ортиқча гап-сўз қилмасдан, аввал мухлисларингиз йўллаган саволларга жавоб тайёрласак. Сизни анча соғиниб қолишган экан, шунинг учун «Нега ойнаи жаҳон ва радио орқали кам чиқасизлар!» деган савол ҳар бир хатда учрайди.

Х. С.: — Буни биз хал қилмаймиз. Телевидениеда ҳам, радиода ҳам бизнинг чиқишларимиздан ёзиб олинган ленталар бор. Телевизорда чиқишни ўзимиз унча хуш кўрмаймиз. Негадир, юз кўринишларимиз экранда ўзгариб кетади.

— Гуруҳларингиз анча йиллардан кейин ҳам ўз номида қоладими ёки ўзгартиришни мўлжаллаб қўйганмисизлар! (Р. Абдурасулова, М. Маматқулова, М. Бегатова, Н. Холмирзаева, Бекобод райони).

Х. С.: — Ўз номида қолади. Ёшимиз гуруҳ номига тўғри келмай қолса ҳам биз ўзимиз шундайлигимизча, яъни ёшлигимизда қолишга ҳаракат қиламиз.

— Нима учун фақат севги тўғрисида қўшиқ айтасизлар! (Р. Аҳмедова, Калинин райони).

Х. С.: — Ўзимиз ёш бўлганимиз учун ўз ёшимизга муносиб, тенгдошларимизни қизиқтирувчи мавзуларда куйлагимиз келади. Ёшларимизни эса энг тўлқинлантирувчи ҳиссиёт — бу муҳаббатдир.

— Репертуарингиздаги қайси қўшиқларингиз ўзингизга ёқади! (Умида Ҳалимова, Тошкент шаҳри).

Х. С.: — Қўшиқларимизнинг ҳаммасини ўзимиз меҳр қўйиб яратганмиз. Шунинг учун уларнинг ҳаммасини бирдек яхши кўрамиз.

— Тоҳир, сизга наркотик ичириб кетишибди, деб эшитдим. Шунга овозингиз ўзгариб чиқаётган экан. Шу ростми! (Н. Муродова, Тошкент шаҳри).

Т. С.: — Қанақа наркотик? Ҳеч бунақа нарсалар бўлмаган. Ҳаммаси миш-миш.

Х. С.: — Тоҳирнинг овози биринчи альбомимиздагига нисбатан кейингиларида бошқачароқ чиққани сабабли одамлар ҳар нарса деб гап тарқатишяпти. Лекин аслида бу Тоҳирнинг ёшидагилар учун табиий ҳол. Шу ёшда ҳамманинг овози ўзгаради. Тоҳирнинг овоз ўзгариш даври биринчи альбом ёзилгандан кейинги пайтга тўғри келди.

— Нима учун ҳеч қандай кўрик-танловларда қатнашмайсизлар! (Н. Зокирова, Тошкент шаҳри).

Х. С.: — Бизга мос кўрик-танлов йўқ.

— Нима учун! «Осиё овози», «Тонг юлдузи» танловлари-чи!

— Б. П. (кулиб): — Нима қиламиз танловларда қатнашиб? «Итак популярний»миз.

— Қўшиқларингизда доим қиз йигитга бевафолик қилади. Нима учун шундай! Нима ҳамма қизлар бевафо деб ўйлайсизларми! (Р. Ташанова, Тошкент шаҳри).

Б. П.: — Йўқ. Лекин қўшиқларимизни ўз тилимиздан айтамиз. Ўзимизни бевафо деб аташ ноўринроқ бўларди.

Х. С.: — Яқинда мухлисларимиз яна бир магнит альбомимизни эшитишга муяссар бўлишади. Ушбу тўртинчи альбомнинг тайёрланаётгани ҳақида ўтган суҳбатимизда айтиб ўтгандик. Ана шу альбом бошқаларга нисбатан фарқ қилиб ундан йигит қизга бевафолик қилгани тўғрисидаги қўшиқлар кўпроқ ўрин олган.

— 4-альбомингиз ҳақида. Мухлисларингиз «У қачон қўлимизга тегади!» деб сўрашган. (Шаҳло Одилова, Тошкент шаҳри).

Х. С.: — 4-альбом сентябрь охирларида сотувга чиқарилиши мумкин. Лекин биз уни кўпроқ телевидение ва радио орқали эшиттирилишини мўлжаллаб ёзган эдик.

— Тоҳир, сизга қандай қизлар ёқади! Қандай қизга уйланишни ҳохлардингиз! (Дилноза, Оҳангарон шаҳри).

Т. С.: — Бу сир.

— Нега, айтса бўлмайдими!

Б. П.: — Бўлмайди. Агар айтса, эртага ҳамма «Тоҳирга ёқаман» деб ўшандай юрса, кулса, гапирса, кийинса, унда бечора Тоҳир уйланишга қиз танлай олмай гангиб қоладику?! Ҳазил.

— Баҳодир, сиз жудаям ҳозиржавоб, ҳазилкаш, экансиз. Лекин мана бу саволга сал ўйлаброқ жавоб қайтаришингизга тўғри келади. Агар сизга икки қиз учраса: бири ақлли, хушмуомала, одобли, лекин унча чиройли эмас, иккинчиси эса муомаласи унча яхшимас, қўполроқ, аммо жуда чиройли — қайси бирини танлаган бўлардингиз! (Феруза Усмондиёрова, Бўка шаҳри).

Б. П.: — Ўйлашнинг ҳожати йўқ. Икковини ҳам танламасдим.

— Унда нима қилардингиз!

Б. П.: — Нима, дунёда улардан бошқа қиз йўқ эканми? Ўзим орзу қилган қиз учрашини кутардим.

— Қандай қизни учратишни орзу қиласиз!

Б. П.: — Тоҳирдаги каби бу ҳам менинг шахсий сирим.

— Сизга яна бир савол бор. «Болалар»даги фаолиятингиз ўқишингизга халақит бермайдими! Ахир ҳуқуқшунослик қийин соҳа! (Азиза Чинпўлатова, Ғалаба райони).

Б. П.: — Йўқ. Қўшиқчиликка ҳам, танлаган касбимга ҳам бирдек меҳр қўйганман. Шунинг учун икковини баравар тортиб кетишга ҳаракат қиламан. Кейинчалик ҳам уларни ажратмоқчи эмасман.

— Собиқ гуруҳдошларингиз Руслан Шарипов ва Наргиза Зокировалар тузган гуруҳ — «Эски шаҳар»га нисбатан қандай муносабатдасизлар! (Шаҳноза Мажидова, Тошкент шаҳри).

Х. С.: — Муносабатларимиз яхши. Тан олиш керак, «Эски шаҳар» жуда зўр гуруҳ. Репертуарларидаги қўшиқлари замонавий, кишиларни ўзига жалб қилади.

— «Эски шаҳар» тузилгандан кейин кўп жойларда — кафе, ошхона, боғларда, ёшлар масканларида ушбу гуруҳнинг қўшиқлари янграй бошлади. Авваллари эса худди шу ерларда «Болалар»нинг қўшиқларини эшитардик. Бунга қандай қарайсиз! Мухлисларингизнинг сиздан кўнгиллари қолмадимикин! (Н. Муродова, Тошкент шаҳри).

Б. П.: — Бу фикрга унча қўшилмаймиз. Тўғри, «Эски шаҳар»ни ҳамма қизиқиб эшитяпти. Лекин бу билан «Болалар» қолиб кетди, дейиш нотўғри бўлади. Мухлисларимиз менимча, биздан янги қўшиқлар кутишяпти.

— «Эски шаҳар»нинг магнит альбомини Жавоҳир Зокиров ўз кириш сўзи билан бошлаб берган. Жавоҳир «Эски шаҳар»га ўтиб кетмадими! (Зарнигор Зокирова, Ўрта Чирчиқ райони).

Х. С.: — Йўқ. Жавоҳир ҳали ҳам гуруҳимиз таркибида. Сўзлаш услуби яхши бўлгани учун «Эски шаҳар»ликлар ундан ана шу кириш сўзини айтиб беришни илтимос қилишган.

— Нима учун қўшиқларингизнинг сўзлари ва мусиқалари бир-бирига ўхшашиб кетади! (Ботир Юсупов, Паркент райони).

Х. С.: — Чунки бошқалардаги каби бизнинг қўшиқларимизни ҳар доим ҳар хил шоирлар ва композиторлар ёзиб бермайди. Ўзимиз шеър ёзиб, ўзимиз куй басталаб, ўзимиз ижро этамиз. Бир қўлдан чиққанидан кейин шундай бўлса керак.

— Нима учун бирорта қўшиғингизни ота-онангизга ёки устозларингизга бағишламагансизлар! (Р. Аҳмедова, Калинин райони).

Х. С.: — Кейинчалик, муҳаббат ёшидан ўтсак, балки шундай қўшиқлар ҳам яратиб қоламиз.

Б. П.:— У пайтда «Севаман, ўламан» деб ашула айтолмайдиган ҳам бўлиб қоласан, киши. Айтиб кўрчи, уйга келсанг хотинининг бошингда «ёнғоқ чақиб берар»...

— Сизларга ўхшаган гуруҳ тузмоқчи бўлганларга қандай маслаҳат берардингиз! (Г. Қодирова, Бекобод райони).

Б. П.: — Нима қилишади, бизларга ўхшаган гуруҳ тузиб? Ўзлари алоҳида, ҳеч кимга ўхшамайдиган, такрорланмас гуруҳ тузишсин. Ишлаш борасида биздан ўтиб кетишга ҳаракат қилишсин. Интилиш, мақсад бўлса, ҳаммаси ўз йўлига тушиб кетади.

— Бир қанча ёшлар мусиқий гуруҳ ташкил қилишда ёрдам бера оласизларми, деб сўрашган. (Дилноза, Феруза, Дилфуза, Нафиса, Пискент райони; Шаҳло, Шаҳзода, Тошкент шаҳри; Дилфуза Раҳимжонова Янгийўл шаҳри; Майрамгул Раҳмонбердиева, Дариҳа Ҳақбердиева, Бўка райони; Саодат Маматкаримова, Назокат Тулкиева, Янгийўл райони ва ҳ. к.).

Х. С.: — Ҳозирча бундай ишда ҳеч қандай ёрдам кўрсата олмаймиз. Чунки ҳозир ўзимиз тўла шаклланиб, етилган бир гуруҳ эмасмиз. Ҳали ўз устимизда ҳам кўп ишлашимиз керак.

— Қизларни ҳам ўз гуруҳингизга оласизларми! (Гўзал Усмонова, Тошкент шаҳри).

Х. С.: — Йўқ. Биз гуруҳимизда фақат болалар бўлишини ҳоҳлаймиз.

Б. П.: — «Болалар» деганда биз фақат ёшларни эмас, балки ўғил болаларни назарда тутганмиз.

— Овози яхши, мусиқий қобилиятга эга бўлган ёшларни гуруҳингизга оласизми! (Гўзал Ҳакимжонова, Янгийўл шаҳри; Азиза Ғайратова, Ғалаба райони).

Х. С.: — Ҳозирча гуруҳимизга бошқа одам олишни режалаштирмаяпмиз. Гуруҳимиз аъзоларига иш оғирлик қилмаяпти. Биз шу таркибда қолишни ҳоҳлаймиз.

Б. П.: — Овози яхши экан деб, ҳаммани олаверсак, гуруҳда ким бор, ким ашула айтяпти — билиб бўлмайди. Худди «Ласковий май»дагига ўхшаб. Биз эса буни ҳоҳламаймиз.

— «Ласковий май» билан алоқаларингиз борми! (Раъно Абдурасулова, Бекобод шаҳри).

Х. С.: — Йўқ. Лекин улар билан яқиндан танишмиз. Гастролларда бирга бўлганмиз.

— Тоир, сиз ҳам қўшиқ айтасизми! (Дилфуза Раҳимжонова, Янгийўл райони).

Т. О.: — Ҳозирча йўқ! Кейинчалик, балки...

Б. П.: — У кейинчалик албатта, қўшиқ айтади. Қобилияти зўр.

— Тоир, мана мактабни битирдингиз. Энди нима қилмоқчисиз! (Маҳфуза Ҳамроева, Бекобод райони).

Т. О.: — Ҳозирча гуруҳдаги фаолиятимни давом эттираман. Кейин яна ўйлаб кўрарман.

— Тоҳир, Баҳодир, сизлардек бўлиш учун нима қилиш керак! (Б. Миркомилов, Тошкент шаҳри).

Т. С.: — Аввалом бор, ўз устида тинмай ишлаш керак...

Б. П.: — Кейин ўзининг ташқи кўринишига ҳам қараб юриш керак.

— Тўйларга ҳам борасизларми! «Ҳа» бўлса, сизларни қаердан топиш мумкин! (Озода, Дилдора, Тошкент шаҳри).

Х. С.: — Тўйларга борамиз. Лекин фақат ўз таниш-билишларимизникига, қариндошларимизникига — табриклаш учун.

— Сизларни кўпроқ эшитадиганлар кимлар деб ўйлайсиз! Қизларми ёки болалар! (Муътабар Абдураҳмонова, Тошкент шаҳри).

Б. П.: — Менимча, қизлар бўлса керак. Чунки улар ҳистуйғуларга кўп берилиб, романтик ҳаёллар билан юришади. Бизнинг қўшиқларимиз уларнинг дунёқарашларига кўпроқ тўғри келади.

— Бизга келган хатларда сизларни жуда кўкка кўтариб юборишган. Очиқдан-очиқ севги изҳор қилишган. Ҳатто шеърлар ҳам битишган. Айтингчи, ўзингизга ҳам қизлар шундай муносабатда бўлишадими!

Б. П.: — Ҳа, жуда кўп хатлар ёзишади. Албатта, биз уларга яхши жавоб қайтаришга ҳаракат қиламиз. Бу ёшда кўп қизларда бундай ҳолатлар учраб туради. Шунинг учун биз уларни тушунамиз. Лекин қизларимиз сал иболироқ бўлсалар яхши бўларди. Ахир, ҳаммамиз ўзбек фарзандларимизку!

— «Алло, Тоҳир! Менга бошқа телефон қилма...» бу ҳаётий гапларми ёки!.. (Дилфуза, Тошкент шаҳри).

Т. С.:— Йўқ. Бу фақат шоу учун ёзилган.

— Ҳаммангиз армия ёшига етиб қолдингиз. Армияга кетиб қолсангиз. «Болалар» нима бўлади! (Баҳром Зокиров, Бекобод шаҳри).

Б. П.: — Яқин орада армияга бормаймиз. Ҳозирча, «Болалар»даги фаолиятимизни давом эттирамиз.

— Рустам, аввалги фаолиятингиз ҳақида гапириб берсангиз! (Гўзал Ҳакимова, Янгийўл шаҳри).

Р. З.: — Аввал «Байт» гуруҳида зарбчи эдим. «Байт» тарқаб кетгандан кейин мени «Болалар»га таклиф қилишди. Бу гуруҳ менга ёқарди, шунинг учун жон деб келдим.

— Баъзан кўча-кўйда эшитиб қоламиз: «Болалар» у ерга боришган экан, калтаклашибди, бу ерда дўппослашибди» деб. Бу гапларнинг қанчалик тўғри, нотўғрилигини билмайман-у, лекин сизларни ота-оналарингиз қандай ишониб гастролларга юборишади! (Мастура, Чиноз райони).

Б. П.: — Бундай воқеаларга дуч келганимизча йўқ. Бирор жойга борсак, ортиқча гап-сўз қилиб келмаймиз. Шунинг учун ота-онамиз бизга ишонишади.

— Яқин орада қаерларда гастролда бўлишни режалаштиргансизлар! (Ш. Мажидова, Паркент райони).

Х. С.: — Сентябрь охирларида Туркманистонга борамиз. Кейин Қозоғистон, Россия...

— Кўп йигит-қизлар сизлар билан шахсан гаплашгилари, дўстлашгилари келади. Бунинг иложи борми! (Мухтабар Абдураҳмонова, Тошкент шаҳри).

Х. С.: — Ёшлар бизни тушунишсин. Ҳамма билан алоҳида учрашиб, танишиб, гаплашаолмаймиз. Мана шундай рўзнома орқали суҳбатлар бўлса, бемалол. Лекин... Биз ҳозир жуда кўп ишлашимиз керак.

— Келажакдаги орзуларингиз. (Малика, Ангрен шаҳри).

Х. С.: — Ўзбекистон эстрада санъатини ривожлантиришга йўналтирилган ижодий кичик корхона очиш.

Т. С.: — Ўзимизнинг тижорат телестудиямиз бўлишини орзу қиламан.

Б. П.: — Кордонон (бизнесмен) бўлиш.

Т. О.: — Жамиятга керакли инсон бўлиб етишиш.

Р. З.— Донғи чиққан зарбчи бўлиш.

— Ҳозирги ёшларга тилакларингиз.

Х. С.:— Ҳамма орзу-ниятларига етишишсин. Ҳозирги пайтда қандай бўлишса, шундай — ёшликларича қолишсин. Ҳеч қачон қалбан қаришмасин.

БЕШОВЛОН БИЛАН ТАНИШИНГ

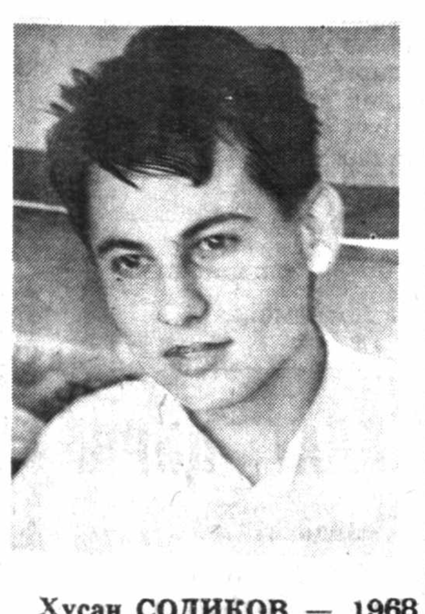

Ҳусан СОДИҚОВ — 1968 йил 2 май куни туғилган. Октябрь районидаги 41-ўрта мактабни тамомлаган. Совет Армияси хизматини ўтаб қайтган. «Болалар» дастасининг бадиий раҳбари. Бўйи 176 см, оғирлиги 64 кг. Энг яхши кўрган таомлари — димлама, қайнатма шўрва. Келажакда ким бўлиши ҳақида жиддий ўйлаб кўрмаган. Куз фаслини ёқтиради. «Болалар» ичида фақат угина «Севган қизингиз борми?» деган саволга «Ҳа» деб жавоб берди.

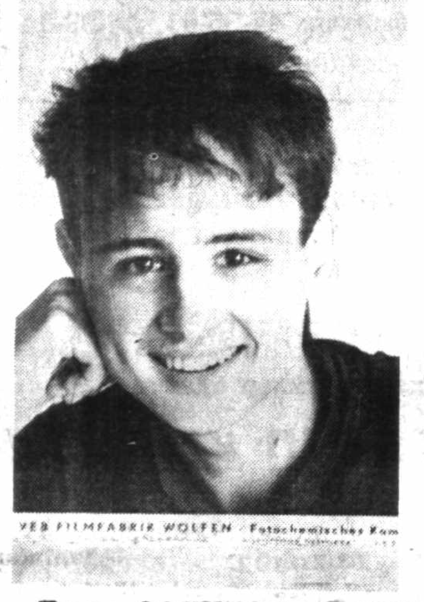

Тоҳир СОДИҚОВ — 1973 йил 1 июль куни туғилган. 41-ўрта мактабни тамомлаган. «Болалар»нинг асосий хонандаларидан бири. Бўйи 174 см, оғирлиги 60 кг. Овқат танламайди. Келажакда кордонон (бизнесмен) бўлишни орзу қилади. Ўқувчилик пайтида астрономия фанини яхши кўрган. Алгебра, химия, физика, геометрия фанларини эса аксинча. Чўмилишни яхши кўради, шунинг учун бўлса керак, фасллар ичида ёзни афзал кўради. Голландиялик машҳур футболчи Марко ван Бастен ўйинидан ҳайратланади. «Нечта фарзанд кўришни хоҳлардингиз?» деган саволга «Қанча кўп бўлса шунча яхши» деб жавоб берди.

Тоир ОДИЛОВ — 1974 йил 28 сентябрь куни туғилган. 41-ўрта мактабни шу йили тамомлади. Бўйи қанчалигини билмайди (тез ўсяпти-да), оғирлиги 50 кг. Таомлар ичида... ҳаммаси ёқади. Келажакда коммерсант бўлмоқчи. Эрталаб соат 5 да туриб югуриш билан шуғулланади. Севган спортчиси Диего Марадона. Фасллар ичида баҳорни ёқтиради. Ёш болаларни жонидан ортиқ кўради. 2 ўғил, 2 қизли бўлишни орзу қилади.

БЕШОВЛОН БИЛАН ТАНИШИНГ

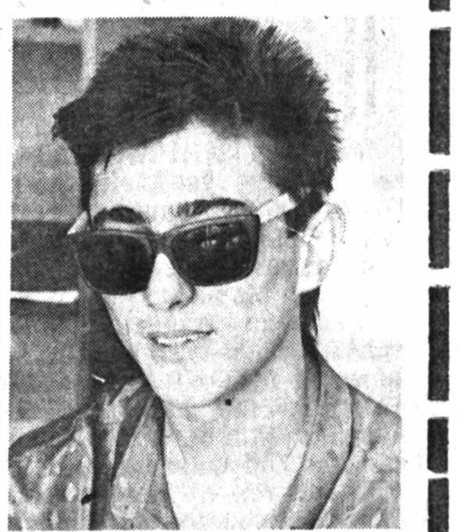

Баҳодир ПЎЛАТОВ — 1973 йил 5 июль куни туғилган. 41-ўрта мактабни тугатган. Тошкент ҳуқуқшунослик олийгоҳининг 2 курс талабаси. Бўйи 178 см, оғирлиги 59 кг. Таомлар ичида хонимни иштаҳа билан ейди. Келажакда санъаткорликдан воз кечмаган ҳолда ҳуқуқшунос бўлмоқчи. Худо унга 10 фарзанд бериб, ҳаммаси ўғил бўлишини орзу қилади. «Болалар» ичида фақат унинг шахсий машинаси бор: давлат рақами 59-15 бўлган «Жигули-06» автомашинаси. Уйқуни жонидан ортиқ яхши кўради. Фасллар ичида қишни афзал кўради. «Қандай қизларни ёқтирасиз?» деган саволга «Сумбатдай (тик) бўлса бас» деб жавоб қайтарди.

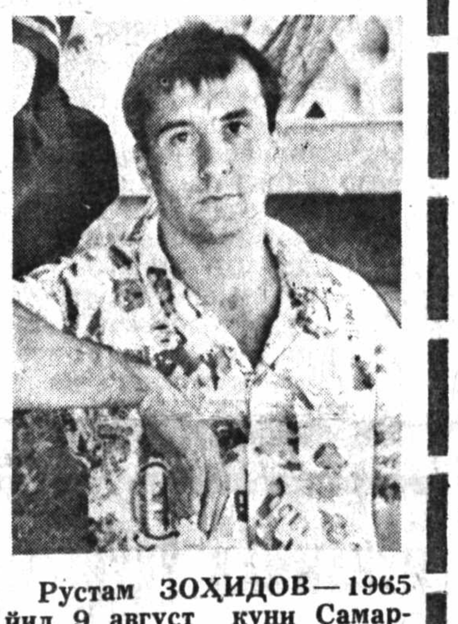

Рустам ЗОҲИДОВ — 1965 йил 9 август куни Самарқандда туғилган. Ёши жиҳатидан «Болалар»га тўғри келмаса-да, зарб асбоблари чалишида унинг олдига тушадигани йўқлиги сабабли дастага, қабул қилинган. Бўйи 175 см, оғирлиги 75 кг. Севган таомини доимо ўзи тайёрлайди — қовурилган тухум. Келажакдаги орзуси дунёдаги энг зўр зарбчи бўлиш. Саёҳат қилишни яхши кўради, даврада ҳазилкаш. Энг ёмон кўрган мавзуси — севги, муҳаббат, оила. Чет эл коньякларини коллекция қилади.

ХАТЛАРДАН САТРЛАР

«Болалар»нинг қўшиқларини эшитсам, ундаги воқеалар худди ўз бошимдан ўтгандай туюлаверади. «Соғиндимку...», «Тақдир шу экан», «Эски мактаб» қўшиқлари одамнинг қалб торини чертиб, кишини узоқ ўйга толдиради.

Д. ИНОҒОМОВА,
Янгийўл шаҳри».

* * *

«Болалар» деган
Бир гуруҳ чиқди,
Чиқди-ю, ҳаммани
Лол-ҳайрон этди.
Тинглаб унинг қўшиқларин
биз,
Унутармиз ташвишларимиз.

Маҳфуза ҲАМРОЕВА,
Бекобод райони».

* * *

«Ҳурматли муҳарририят! Бўй баравар тушган суратимни юборяпман. Уни албатта «Болалар»га кўрсатинг. Қайси бири хоҳласа ўшанга турмушга чиқишга розиман.

Шоира, 16 ёш,
Янгибозор».

* * *

«Бир йиллик концерт программалари маълум бўлса, менга юборсангиз. Қайси шаҳарга қачон боришларини олдиндан билсам, дарҳол ўша ерга етиб борардим.

Мавлон ҚЎЧҚОРОВ,
Ангрен шаҳри».

* * *

«Тошкент ҳақиқати»га раҳмат! Ошкораликдан фойдаланиб бизни санъаткорлар билан юзма-юз учраштиряпти. Авваллари бунинг иложи йўқ эди.

Баҳром ҒОФУРОВ,
Калинин райони».

* * *

«Ҳурматли Тоҳиржон! Сиз майин овозингиз ва гўзал ҳуснингиз билан кўп қизларни ўзингизга ром қилгансиз. Менимча, сизга кўпроқ тошкентлик қизлар ёқса керак. Чунки, улар ўзларига зеб бериб юришади. Тошкент шаҳрида яшамайдиган қизларга эса қиё боқмасангиз ҳам керак.

Лекин мен барибир сизни...

Дилноза,
Оҳангарон шаҳри.»

* * *

«Тоҳир, сиз ҳақингизда кўп нарсалар билгим келади. Менга жуда ёқасиз. Ўн бир марта тушимда кўрганман. Сизга ўхшасин деб яқинда туғилган жиянимнинг исмини «Тоҳир» қўйдик.

Марғуба, 14 ёш,
Пискент шаҳри.»

* * *

«Тоҳир ака! Илтимос, менинг ҳам исмимга ашула айтинг! Фақат ўзингиз!

Дилфуза,
Янгийўл райони».

* * *

«Ҳурматли Баҳодир! Сиз менга жуда ёқасиз. Овозингиз, саҳнадаги хатти-ҳаракатларингиз ўзингизга жуда ярашади. Сизнинг ижроингизда (фақат сизнинг!) ўз исмимга бағишланган қўшиқни эшитишни жуда хоҳлардим. Бу менинг бирдан-бир орзуим.

Дилфуза,
Бўка райони».

* * *

«Гуруҳдаги Баҳодир Пўлатовни кўпчилик ёқтирса керак. У ўзининг ёқимли овози ва шўх ҳаракатлари билан бошқа ўртоқларидан ажралиб туради.

Агар иложи бўлса рўзномада Баҳодирнинг манзилгоҳини эълон қилсангиз. У билан танишишни орзу қиламан.

Д. КАМОЛОВА,
Бўстонлиқ райони.»

* * *

«Эшитган бўлсангиз гар,
Бор бир гуруҳ —
«Болалар».
Эҳе, мен шу гуруҳ деб
Қилдим қанча нолалар.
Ҳаммани лол қолдирар
Серҳаракат Баҳодир,
Қизларнинг қаҳрамони —
Хушовоз йигит Тоҳир.
Шу гуруҳ таркибида
Бордир бир бола яна.
Кўпинча четда қолар,
Қўшиқ айтмайди сира.
Лек менинг жажжи
кўнглим
Шу болагадир мойил,
Мен учун бор фақат у —
Гўзал, мафтункор Тоир!..

Нодира,
Тошкент шаҳри.»

* * *

«Очиғини айтганда, менга бу гуруҳ ёқмади. Чунки унинг аъзолари жуда-жуда мақтанчоқ экан.

Ботир ЮСУПОВ,
Паркент райони.»

* * *

«Кўпчилик бу гуруҳ узоққа бормай тарқаб кетади дейишади. Лекин мен бунга ишонмайман.

Болалар! Енгилманглар, шўх, мазмунли қўшиқлар яратаверинглар!

Гуруҳингизнинг ашаддий мухлиси —

Д. АҲМЕДОВА,
Янгийўл шаҳри.»

* * *

«Чинакам мусиқа нималигини билмайдиган, шеърлари ўлда-жўлда гуруҳларни қачонгача тарғиб қиласизлар?!

Ҳамза ЙЎЛДОШЕВ,
Паркент райони».

* * *

«Болалар» ҳар бир хонадонга кириб келишган. Бироқ биз уларнинг қадрига ета олмаяпмиз. Менга қолса, уларнинг суратини шаҳар «Ҳурмат тахтаси»га тавсия қилардим.

Музаффар АКБАРОВ,
Тошкент шаҳри».

* * *

«Болалар»! Сиздан илтимос, тўйларга камроқ юринг. Ижодингиз тўхтаб бошқа йўлларга кириб кетишингизни ҳеч хоҳламайман.

Малика ЖЎРАЕВА,
Келес шаҳри».

* * *

«Улар ҳаммаси «стиляга», эркатой бўлса, муштумдек бўлиб сигарета чекса... Ёшларга шуларни ўрнак қилиб кўрсатаяпсизларми?

Э. РАҲИМОВ,
Юнусобод даҳаси».

* * *

«Шундай гуруҳ йўқ бўлиб кетмасидан уларни дарҳол кино учун суратга тушириш лозим. Ҳеч бўлмаса, кейинчалик архивимизда бўлади.

Ш. ИНОҒОМОВА,
Оққўрғон райони.»

* * *

«Ким нима деса — деяверсин. Лекин «Болалар» ўз услубларини ўзгартиришлари керак эмас. Биз ёшлар ўзимизга мос дастани неча йиллар давомида кутдик. Энди йўқотиб қўйишни хоҳламаймиз. Ўзгарманглар, «Болалар»!

Гулнора АҲМЕДОВА,
Чиноз райони».

«Болалар», гуруҳи ҳақида махсус саҳифа материалларини «Тошкент ҳақиқати» ходимлари Шаҳноза АБДУШОҲИДОВА, Аброр ИМОМХЎЖАЕВ ва Абдувоҳид ТЎРАЕВлар (сураткаш) тайёрлашди.

ЭСЛАТМА: 1. Муҳарририятга «Эсдалик учун дастхат» қолдирган машҳур санъаткорлар ва спортчилар суратларини сўраб мурожаат қилганларга маълум қиламиз. Коллектив аризалар биринчи навбатда қабул қилинади, яъни 10-20 киши бир хил суратни сўрашса, сураткашимиз ўзаро келишувга мувофиқ (бозор иқтисодиёти асосида) бир манзилгоҳга керакли миқдорда суратларни етказиб беради. Манзилгоҳимиз сизга маълум.

2. «Эсдалик учун дастхат» рукни остида яна кимлар билан учрашишни хоҳлардингиз! «Тошкент ҳақиқати» рўзномаси талаб ва истакларингизни албатта, инобатга олади. Бунинг учун эса рўзномамизга обуна бўлишни унутманг. Алоқа бўлимига бориб 25 сўм 68 тийин тўласангиз, йил давомида хоҳлаган машҳур кишиларингиз сиз учун эсдалик дастхатлари қолдиришади.

ДИҚҚАТ, ОБУНА!

«СИҲАТ-САЛОМАТЛИК» ҲАМРОҲИНГИЗ БЎЛСИН

Мамлакатимизда сиёсий ҳамда иқтисодий танглик ҳолатлари бошдан кечирилаётган бир пайтда, сен фалон ойнома ёки рўзномага обуна бўлдингми, дейиш албатта, ортиқчалик қилади. Аммо 1992 йилдан умидимиз катта.

«Сиҳат-саломатлик» ойномаси ходимлари ҳам келгуси йил учун иш режаларини пухталаштириб, халқимизга тобора манзур бўлиб бораётган ойнома саҳифаларини янада бойитиш ниятида.

Ойнома ўтган йил давомида ўзининг турли мавзулари, сурат-лавҳалари, янги-янги рукн ва безаклари билан ўқувчилар диққатини тортди. Муҳарририятга дардли мактублар, таклиф ва миннатдорчилик битилган хатлар оқими тўхтовсиз келиб турибди. Мактубларнинг ҳеч бири эътибордан четда қолмаяпти. Дардига шифо сўраб ёзилган мактубларга эса тажрибали шифокорлар, малакали мутахассислар жавоб берадилар.

Булардан ташқари, журналист Жамол Шароповнинг қаламига мансуб шифобахш масканлар ҳақидаги мақолалар, Раъно Раҳмон қизи муаллифлигидаги тиббиёт илмида ўзгариш ва янгиликлар, профессор С. Баҳромов, муҳаррир ўринбосари М. Муслимов қаламига мансуб турли касалликларнинг келиб чиқиши ва уларнинг олдини олиш ҳақидаги маслаҳатли мақолалар, СССР Журналистлар уюшмасининг аъзоси Раъно Зарипованинг Ўзбекистон ҳудудидаги шифохоналарда ижтимоий-сиёсий, тиббий муҳитни яхшилаш, ижтимоий масалаларни ҳал этиш орқали тибий ёрдамни кучайтириш тўғрисидаги чиқишлари, Абдулла Исомиддинов тайёрлаган ҳажвия ва латифалар, шунингдек, турли мавзудаги суратлар ўзига хослиги билан кўплаб, ўқувчиларига эга.

Келажакда ойномага қўшимча «Ҳамшира» қўш саҳифаси илова этилади. Профессор Эркин Қосимов бошчилик қиладиган бу бўлим тайёрлайдиган мақолалар ҳамшираларга амалий ёрдам беради. Ойноманинг баъзи сонлари фақат сизнинг мактубларингиз асосида тайёрланади.

1992 йил учун «Сиҳат-саломатлик»ка обуна бошланди. Кексаларга ҳамсуҳбат, ёшларга маслаҳатгўй, дардмандга малҳам бўла оладиган бу ойномага обуна бўлишни унутманг.

Бир йилга 12 сўм, олти ойлик баҳоси 6 сўм.

Муҳайё МУХТОРОВА.

● *Мирали МИРКАРИМОВнинг 100 йиллигига*

ОТА ХОТИРАСИНИ ЭЪЗОЗЛАБ

ЁКИ НОҲАҚ ҚАТАҒОН ҚИЛИНГАН МИРАЛИ МИРКАРИМОВ НОМИНИНГ ТИКЛАНИШИ

ХАЛҚ депутатлари Тошкент шаҳар Кенгаши ижроия қўмитасининг 1990 йил 14 майдаги қароридан: Киров район ижроқўмининг тавсияси ҳамда Тельман номли маҳалла аҳлининг сўровига биноан қатағон йилларининг ноҳақ қурбони Мирали МИРКАРИМОВ хотираси абадийлаштирилиб, «Башкирская» кўчаси Мирали МИРКАРИМОВ номи билан юритилсин.

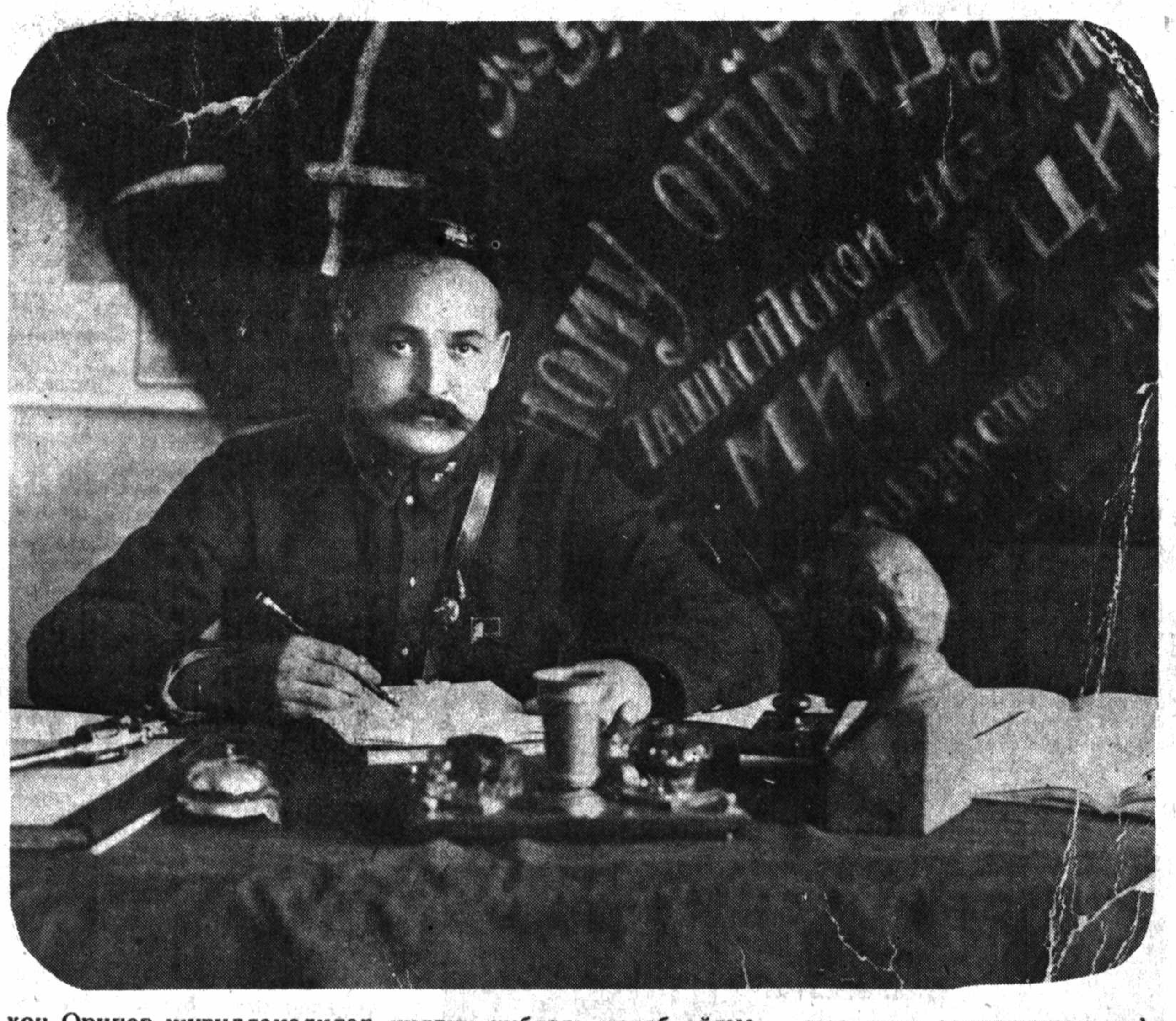

Мирали МИРКАРИМОВ ким бўлган ўзи? Қўлимда 1977 йил 25 октябрда 200-рақам билан берилган маълумотнома: «Ўзбекистон Комфирқаси Марказқўми қошидаги фирқа тарихи, фирқа архиви институтининг ҳужжатлари бўйича аниқланди: «Миркаримов Мирали 1891 йилда туғилган. 1920 йилдан бошлаб фирқа аъзоси.

Туркистон Комфирқаси Марказқўмининг қарори билан ўрт. Миркаримов 1922 йил 11 июнда Туркиттифоқ ихтиёрига юборилган.

12 июнь 1922 йил Туркистон Марказий Ижроқўмига ундан хўжаликнинг масъул ишларида фойдаланиш таклиф қилинган.

30 август 1924 йилдан Марказ Иттифоқ бошқаруви аъзолари таркибига киритилган...

11 октябрь 1934 йилдан «Узутильпромсоюз» раиси этиб тайинланган.

Миркаримов Мирали Сирдарё вилояти фирқа ташкилотларидан ҳал қилувчи овоз билан (май 1924 й.) Турк Комфирқа VIII Ўлка қурултойига ва Тошкент вилоятидан ҳал қилувчи овоз билан (февраль 1925 й.) Ўзбекистон КП V қурултойига делегат этиб сайланган.

Ўзбекистон Комфирқаси Марказқўми қошидаги фирқа тарихи институти директорининг ўринбосари Қ. Фозилхўжаев».

Бундан ташқари Ўзбекистон Ички ишлар вазирлигининг 9 февраль 1979 йил 7/—М—2-рақамли, Тошкент вилоят фирқа қўмитасининг 12 январь 1979 йил 3-сонли маълумотларида ҳам М. Миркаримов шўро қурилиши, фирқа қўмиталари, ички ишлар органларининг масъул лавозимларида ишлаганлиги қайд қилинган.

Тарихнинг қора доғлари деб баҳоланган ўша машъум истибдод йиллари халқимиз бошига не кунларни солмади. Бу ҳақда матбуотда кўплаб ёзмоқдамиз. Шахсан мен фақатгина матбуот хабарларидан эмас, балки ўша даврнинг жабрдийдалари— тирик гувоҳларининг ўз оғзидан қатағон нима эканини кўп марта эшитганман. Ва ҳар гал вужудимни титроқ, муздек тер қоплаган. Мирали Миркаримовнинг ўғли, ҳозирги кунда етмишни қоралаган Беҳбудий Миркаримов билан илк марта 1990 йил бошида, Тошижроқўмдаги жой номларини белгиловчи Атамалар комиссияси раисининг ўринбосари бўлиб ишлаётган вақтимда учрашгандим. Гап-сўзлари дадил, серҳаракат Беҳбудий ака отасининг хотирасини абадийлаштириш масаласи юзасидан кунда-кунора биз билан соатлаб суҳбатлашар, баҳслашар, ўша йиллар ҳақидаги хотираларини сўзлаб берарди. Мирали Миркаримов номи абадийлаштирилди, аммо тиниб-тинчимас Беҳбудий ака яна бошимизни «қотира» бошлади.

— Жон оғайнижон,— деб гап бошларди ҳар келганида, — отам раҳматлининг ўзи бошқа юртларда қолиб кетган бўлса-да, Тошкентдаги «Минор» қабристонида волидаи муҳтарамамиз дафн этилганлар, у кишининг қабрлари ёнига рамзий маънода отамиз учун қабр тайёрлатганман, ана шу қабр устига отам бюстини ўрнатиш ҳақида битта қарор ҳам чиқартириб берасизлар. Шундан кейин Сизларни тинч қўяман.

— Бу масала билан шаҳар бош рассоми Рафаэл Юсупов ва шаҳарни ташқи безаш бўлими бошлиғи Мирхон Орипов шуғулланадилар, — деб жавоб қилдим.

Бу борада Мирхон ака кўп тер тўкди. Қарор лойиҳаси тайёрланди. Бироқ айрим мутасаддилар лойиҳани маъқул кўрмадилар, асослаш керак эмиш. Ўша ўртоқларга Беҳбудий аканинг ўзи учради. Бизга, «Шу одамнинг ишини тезроқ битириб беринглар, «али» десанг «бали» дейдиган хилидан экан-у, бу!» деб айтишди. Ҳа, меҳр-оқибат ҳам оқ турнадек камёб бўлиб бораётган ҳозирги кунда ота хотирасини абадийлаштириш, унинг номини тириклар даврасига олиб кириш учун қатъият билан курашаётган фарзандларнинг ўзига ҳам ҳавас қилса арзийди.

Бюст ўрнатиш ҳақидаги қарор чиққач, Беҳбудий ака бизга ташакур билдириб: «энди сизларни безовта қилмайман» деди ҳазилнамо оҳангда.

Мен: «Ишқилиб айтганингиз келсин» деб кулдим. Орадан кўп ўтмай рўзномага ишга чақиришди. Яқинда ишга эндигина келиб ўтиргандим. Эшик очилиб:

— Э, оғайнижон, янги жойлар муборак,— деб ўша серҳаракат, гап-сўзлари жўяли, миқтидан келган, иккиюзи қип-қизил Беҳбудий ака кириб келди.

Анча вақт омонлашдик.

— Оғайнижон, ўшанда ниятни қиблага қараб айтмаган экансиз, яна келдим,— деди у киши кулиб.

— Еттинчи қаватда бўлсам, бу ер катта даргоҳ, қандай топдингиз?

— Оғайнижон, керак бўлсангиз Тошкентдан кўчиб кетганингизда ҳам топиб оламан. Тўғриси, у куни ижроқўмга боргандим, Сизни сўрасам, газетага кетган дейишди. Аввало бир хабар олиш ниятида, қолаверса, яна ўша масала...

— Хизматдан қочмаймиз, биласиз.

— Жон, оғайнижон, ҳамма иш кўнгилдагидек, энди битта мақола ёзсангиз...

Ушбуни ёзаяпману ўйлайман:

«Ўша даврларда нафақат қатағон қилинган одам, балки унинг оиласи ҳам кўплаб маънавий чекланишларга дуч келган. Бу нарса 12 ёшли Беҳбудию унинг ака-сингилларини ҳам четлаб ўтмади. Акасини — олий ўқув юртларидан бирининг толибини халқ душманининг ўғли бўлганлиги учун ўқишдан ҳайдадилар. 1942 йили 17 ёшли Беҳбудий отаси озодликка чиққанини, бироқ Россиянинг бир овлоқ ерида бўлиб, уйга ҳали рухсат олмаганини эшитди. Қарийб икки ой йўл босиб отаси билан учрашди. Ҳа, бу ота-боланинг сўнгги дийдорлашуви эди. Кўп ўтмай Мирали Миркаримов оғир хасталикдан вафот этади. Ноҳақ ур-сурлар, оғир шароитли қамоқхона, маънавий эзилишлар унга ўз таъсирини ўтказганди. Умрининг энг навқирон 51-баҳорида киндик қони томган тупроқдан, хеш-ақрабодан йироқ манзилда вафот қилди.

— Отам раҳматли тирик бўлганларида бу йил 100 ёшга тўлардилар. У кишининг ниятлари бизни ўқимишли қилиш эди. Афсуски, «халқ душманининг фарзанди» деб бизни ўқишдан маҳрум қилдилар. Аммо мен ўз болаларимнинг ҳаммасини олий маълумотли қилиб ўстирдим, деб эслайди Беҳбудий ака.

Орадан қарийб ярим аср ўтиб, ҳақиқат тикланди. ЯРИМ АСР! ҲАҚИҚАТНИНГ ТИКЛАНИШИ! Аммо қурбонлар умрини, мажруҳ бўлган қалбларни тиклаб бўлармикан? Биз уларнинг номини кўчаларга бериб, уларга ҳайкаллар ўрнатаяпмиз ва яна ўрнатамиз, Зора шу хайрли тадбирлар бугунги кунда бир қадар меҳрга муҳтож бўлиб қолган МЕҲРни, оқибатталаб бўлиб қолган ОҚИБАТни, биздан закот сўраётган ИНСОНИЙЛИКни янада мустаҳкамласа. Зеро, барчанинг эзгу тилаги, ягона мақсади ҳам ана шундай.

Дилмурод САИДОВ.

ШОИР ТЎЙИГА АРМУҒОН

Таниқли бастакор Улуғбек Мусаев ижодида опера ва балет асарлари етакчи ўрин тутади. У яратган саҳна асарлари иттифоқимиздаги йирик театрлар саҳнасида муваффақиятли намойиш этилди. Бастакорнинг навбатдаги балети эса ўзбек шеъриятининг буюк даҳоси Алишер Навоий таваллудига бағишланди.

Улкан сўз санъаткорининг машҳур «Ҳамса»сига кирган достонлар мазкур саҳна асари учун асос қилиб олинди. Шунга кўра Навоий достонларининг ўзига хос уйғун кўринишда талқин этилган уч қисмдан иборат мазкур балетда бастакорнинг бадиий маҳорати яна бир бор ёрқин ифодасини топди.

Янги постановка У. Мусаевнинг Навоий тўйига ижодий армуғони янглиғ яқин орада саҳна юзини кўради.

А. АКБАРОВ.

Солиҳ КАРИМОВ

МИРИШКОР деҳқон, жамоа хўжалиги фаол ташкилотчиларидан бири, меҳнат ва Улуғ Ватан уруши фахрийси Солиҳ Каримов 72 ёшида вафот этди.

Деҳқон хонадонида тарбияланиб, вояга етган Солиҳ Каримов меҳнат фаолиятини оддий колхозчиликдан бошлади. Ҳисобчи, хўжалик ҳисобчиси ёрдамчиси бўлиб ишлади, танилди, обрў-эътибор орттирди. Лекин у ерга, далага меҳр қўйганди. Шунинг учун ҳам у эл бойлигига бойлик қўшиш, тўкинчилик йўлида хизмат қилишни бош мақсад деб билди. Жамоага етакчилик қила бошлади ва ташкилотчи, тажрибакор, тадбиркор деҳқон сифатида донг таратди.

Солиҳ Каримов Калинин ноҳиясидаги Калинин номли жамоа хўжалигидагина эмас, бутун ноҳияда, қолаверса, жумҳуриятда картошка ўстириш ва ундан мўл ҳосил олишнинг устаси сифатида танилди.

У умр бўйи ўз халқига холис ва баҳоли қудрат хизмат қилиб келди. Шунга яраша ҳавас қилса арзийдиган ҳурмат топди. Яхшидан от қолади, деганларидек, Солиҳ Каримовдан яхши ном қолди. Деҳқончиликда ўрганса, қўлланса арзийдиган унинг тажрибалари халқнинг бебаҳо мулкига айланди. Бугунги кунда деҳқонлар, кўплаб шогирдлари унинг тажрибаларини қўллаб, бойитиб, самарали натижаларга эришмоқдалар.

Фидойи, садоқатли, деҳқончиликни юксалтириш, иқтисодиётни мустаҳкамлашга салмоқли ҳисса қўшган ажойиб инсон Солиҳ Каримовнинг хотираси унинг дўстлари, ҳамқишлоқлари қалбида абадий сақланади.

КАЛИНИН НОМЛИ ХЎЖАЛИК ЖАМОАСИ

ЭЪЛОНЛАР БУРЧАГИ

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУСИҚАЛИ ТЕАТРИНИНГ
СЕНТЯБРЬ ОЙИ

РЕПЕРТУАР ПЛАНИ

11/IX да — Юсуф ва Зулайҳо.
12/IX да — Анқовлар чайқови.
13/IX да — Фарҳод ва Ширин.
14/IX да — Муҳаббат навоси.
15/IX да — Кулги ва шодлик кечаси.
16/IX да — Гул ва Наврўз.
18/IX да — Фарҳод ва Ширин.
19/IX да — Ака-ука совчилар.
20/IX да — Паранжи сирлари.
21/IX да — Кулги ва шодлик кечаси.
22/IX да — Кулги ва шодлик кечаси.
23/IX да — Ака-ука совчилар.
29/IX да — Кулги ва шодлик кечаси.
30/IX да — Юсуф ва Зулайҳо.

Спектакллар кеч соат 19.00 да бошланади.

Чипталар театр кассасида сотилмоқда.

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА

(Хадра майдони)
7 СЕНТЯБРДАН БОШЛАБ
ТОШКЕНТДА БИРИНЧИ МАРТА
ЎРГАТИЛГАН ҲИНД МАЙМУНЛАРИ ВА ТАИЛАНД ОЛА-ЧИПОР БЎҒМА ИЛОНЛАРИ
В. МОРОЗОВСКИЙ РАҲБАРЛИГИДАГИ ДОНГ ТАРАТГАН МАСҲАРАБОЗЛАР ГУРУҲИ
ИККИ БЎЛИМДАН ИБОРАТ КАТТА РАНГ-БАРАНГ ДАСТУР.

Томошалар — соат 19.00 да;
шанба кунлари — соат 16, 19.00 да;
якшанба кунлари — соат 12, 15, 18.00 да бошланади.
Касса соат 10 дан 19.00 гача очиқ.
Циркнинг ички саҳнида шошилинч фото хизмати мавжуд.
Маълумотлар учун телефонлар: 44-35-91, 44-29-04.

Ўзбекистон ССР Халқ таълими вазирлиги Тошкент метро қурилиши бошқармаси ва В. И. Ленин номидаги метрополитен қошида очилган

37-ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ

қуйидаги мутахассисликлар бўйича

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

9-синф ҳажмида маълумотга эга бўлган йигит ва қизлар танлов асосида тажриба (экспериментал) гуруҳларига қабул қилинадилар:

пардозловчи, плитка ётқизувчи, бўёқчи ва сувоқчи — ўқиш муддати 2—3 йил.

электр-газ пайвандчи — ўқиш муддати 3 йил.
назорат ва ўлчов жиҳозларини созловчи электрчилангарлар — ўқиш муддати 3 йил.

дурадгор — ўқиш муддати 2—3 йил.
бўёқчи — ўқиш муддати 1 йил.
ҳаракатдаги составларни созловчи электр-чилангарлар — ўқиш муддати 3 йил.

метро бекати навбатчиси — ўқиш муддати 3 йил.

Ўқиш муддати иш стажига киради.

Ўқувчилар ойига 40 сўмдан стипендия, кунига 2 маҳал бепул овқат, кийим-бош ва ишлаб чиқариш практикаси давридаги иш ҳақининг 50 фоизи билан таъминланадилар.

Билим юртини аъло баҳолар билан битирганлар олий ва ўрта махсус ўқув юртларига имтиёзли равишда қабул қилинади.

11-синф ҳажмида маълумотга эга бўлган ва Совет Армияси сафидаги хизмат бурчини ўтаган йигитлар ва 17 ёшдан ошган қизлар қуйидаги мутахассисликлар бўйича ўқишга қабул қилинадилар.

электр-газ пайвандчи — ўқиш муддати — 6 ой.
метро бекати навбатчиси — ўқиш муддати — 10 ой.

ҳаракатдаги составларни созловчи электр-чилангарлар — ўқиш муддати— 10 ой.

Ўқувчилар ойига 130—150 сўм стипендия ҳамда практика даврида меҳнат ҳақининг 50 фоизи билан таъминланадилар. Ўртача ойлик 350—450 сўм, 13-ойлик ва ҳар ишлаган йилига қараб ойлик ошиб боради.

Метро қурилишида 10 йил ишлаган ишчилар 50 ёшдан пенсияга чиқишлари мумкин.

Машғулотлар — гуруҳлар тўлишига қараб бошланади.

Билим юртига кирувчилар: директор номига ариза, туғилганлиги ҳақида гувоҳнома ёки паспорт, маълумоти ҳақидаги гувоҳнома, турар жойидан справка, 6 дона фотосурат 3х4 см. 086/У формадаги медицина справкасини топширадилар.

МАНЗИЛИМИЗ: Тошкент шаҳри, Чилонзор, 20/Д даҳа, (50, 69, 78-автобуслар, 17-трамвайнинг «37-билим юрти» бекати). Телефонлар: 76-89-05, 72-03-76.

Тошкент вилоят ижроия комитетининг Маданият бошқармаси жамоаси Тошкент вилоят ижроия комитети Маданият бошқармасининг бошлиғи З. А. Солиҳовга онаси

Зоҳида Обидовна СОЛИҲОВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

МУКАММАЛ ЎҚУВ ДАСТУРЛАРИ

Жумҳуриятимизда кенжа олий ўқув юрти сифатида иш бошлаган Шарқшунослик билимгоҳида янги ўқув йилига катта тайёргарлик кўрилди. Бу ерда ўтказиладиган машғулотлар махсус тузилган янги ўқув дастурлари асосида олиб борилади.

Мазкур таълимий ҳужжатларни тайёрлаш устида жиддий бош қотирилиб, кўзланган мақсадга эришилди. Бунда Москва давлат халқаро муносабатлар ҳамда Москва давлат дорилфунуни ҳузуридаги Осиё ва Африка мамлакатлари олийгоҳлари етакчи мутахассис олимлари ҳам фаоллик кўрсатдилар. Шунингдек бу борада Ўзбекистон ССР Фанлар академияси иқтисодиёт илмгоҳи билимдонлари билан ҳам бамаслаҳат иш тутилди.

Юқорида номлари тилга олинган илм-фан даргоҳлари профессор ва доцентлари Шарқшунослик олий ўқув юрти куллиёт ва кефедралари билан яқин алоқа боғлаб, машғулотлар ва тадқиқотларни олиб боришда фаол қатнашадилар.

А. АЛИЕВ.

● *АКС-САДО* ●

ШУНДАЙ БЎЛГАНИ МАЪҚУЛ

Рўзноманинг шу йил 10 июль сонида эълон қилинган «Бекзод, сен кимни дейсан?» мақоласи менга қаттиқ таъсир қилди. Сабаби — ўзим ҳам отасиз, онам тарбиясида ўсиб-улғайдим, оилали, бола-чақали бўлдим.

Ҳақиқатан ҳам Бекзодга жуда қийин бўлибди. Ҳам отадан, ҳам онадан айрилиш жуда оғир. Лекин ҳайриятки унинг атрофида яқинлари, бувиси ва амакиси бор экан. Шулар ёрдамида ақлини таниб, мустақил ҳаётга қадам қўяди. Шу сабабдан ҳеч иккиланмасдан уни амакиси Турсунбой тарбиясига топшириш керак. Чунки не қилса ҳам у жигар, акасидан қолган ёлғизгина жиянини хорлаб, хафа қилиб қўймайди. Уй-жой, машинани эса қонун бўйича Бекзод номига расмийлаштириб қўйиш керак.

Айимхолга ҳам осон эмас. У энди тиниб-тинчиб кетарман деганда яна тақдир зарбасига учрабди. Лекин инсон умид билан яшайди. Эҳтимол Айимхолнинг бахти яна очилар, келгусида фарзандлари роҳатини кўрар...

Бизнингча, Бекзод амакиси билан қолгани маъқул. Оиламиз даврасида мақолани ўқиб шундай хулосага келдик.

Оқилхон ОРТИҚОВ,
Ангрен шаҳри.

ХОНАДОН ЧИРОҒИ ЎЧМАСИН

Мен тажриба-механика заводида ишлайман. «Тошкент ҳақиқати»ни мунтазам ўқиб бораман. «Бекзод, сен кимни дейсан?» мақоласини ўқиб кўзларимга ёш келди. Сабаби, унда тақдирлари ҳикоя қилинган Бувихон ая, Олтинойларни яхши биламан. Улар бизга яқин қариндош бўлишади. Мен ва Олтиной ака-укаларнинг фарзандлари эдик. Афсуски энди у орамизда йўқ. Бунинг устига унинг турмуш ўртоғи Қўчқор ҳам бевақт ўлиб кетди. Уларнинг хонадон чироғини Бувихон аямиз набиралари Бекзод билан бирга ёқиб ўтирибдилар. Биз ҳам улар ҳолидан хабар олиб турамиз.

Дунёда ҳеч ким фарзанд доғини кўрмасин, «болам» демасин экан. Лекин аччиқ қисмат Бувихон аяга шуни раво кўрибди. У кишига кексайган чоғларида жуда жабр бўлди. Шундай экан, қизларидан қолган ёлғизгина ёдгорлик Бекзоддан у кишини жудо қилиш мумкин эмас. Қолаверса Бувихон ая Бекзодга жуда-жуда ўрганиб қолганлар. Биз қариндош-уруғларнинг фикрича Бекзод Бувихон ая билан бўлгани маъқул.

К. ОТАБОЕВА,
Ғалаба райони.

БОЛА БАҲОНА ЭМАСМИКАН?

Ҳурматли муҳаррият! «Бекзод, сен кимни дейсан?» мақоласини ўқиб чиқиб чуқур ўйга толдим. Даставвал дунёда яхши одамлар кўп, улар бир норасида гўдакнинг тақдирига шунчалар куйиб-пишяптилар, унинг бошини силаб, паноҳларига олишмоқчи, деган хулосага келган эдим.

Лекин кишини бефарқ қолдиролмайдиган масаланинг иккинчи томони ҳам бор. Томонлар мол-дунё, машина илинжида болани талашаётгандирлар? Шу боисдан Бекзоднинг тақдири ҳал қилинаётганда ана шу томонлар ҳам ҳисобга олиниши, сўнгра у ким билан бўлиш-бўлмаслиги ҳал этилиши лозим. Агарда менинг тахминларим нотўғри бўлиб чиқса, иккала томон ҳам инсонийлик нуқтаи назаридан Бекзоднинг тақдирини ўйлаб бу ишни қилаётган бўлсалар мен улардан кечирим сўрашга тайёрман.

Ҳ. МУЗАФФАРОВА,
Тошкент шаҳри.

МУҲАРРИРИЯТДАН: Рўзномамиз «Бекзод, сен кимни дейсан?» мақоласини чоп этгандан сўнг муштарийлардан кўплаб мактублар олди. Мухлисларимиз бу мактубларда Бекзоднинг тақдири, унинг ким билан бўлганлиги маъқуллиги хусусида турли мазмунда ўз фикр-мулоҳазаларини билдирганлар. Биз иложи борича бу мактубларни рўзномамиз саҳифаларида ёритиб бордик. Лекин баъзи бир муштарийларимиз бу масала қандай ҳал этилганлиги, ҳозирда Бекзод ким билан, қаерда яшаётганлиги, у кимнинг васийлигига ўтказилганлигини сўраб хат йўллаганлар. Ўйлаймизки, кўпчиликни қизиқтирган бу саволга Ўрта Чирчиқ район ижроия комитети жавоб беради ва биз уни албатта рўзномамиз саҳифаларидан бирида эълон қиламиз.

ТАРИХИЙ МАРКАЗ ТИКЛАНАДИ

Куни кеча пойтахтимиздаги Ўзбекистон Меъморлар уюшмаси биносида Улуғбек номли маданий марказ ҳамда Самарқанднинг тарихий марказини тиклаш лойиҳаларининг халқаро танлови якунига доир учрашув бўлиб ўтди.

Мазкур танловнинг асосий босқичи август ойининг ўрталарида Самарқанд шаҳрида уюштирилди. Машҳур меъморлар Чарльз Корреа (ранс), Собир Одилов, Абдул Воҳид-ал Вакил, Юрий Гнедовский, Заҳа Ҳадид, Арата Исозаки, Юрий Платонов, Неъматжон Содиқов ва Исмоил Сарагельдинлардан иборат танлов ҳайъати аъзоларига жаҳоннинг 68 мамлакатидан келтирилган 685 лойиҳанинг энг яхшиларини ажратиб олиш осон кечмади.

СССР ва Ўзбекистон меъморлари уюшмалари меъморчилик бўйича Оғахон жамғармаси (Швейцария) томонидан Халқаро Меъморлар уюшмаси раҳномалигида ўтказилган бу танловнинг бешта энг яхши лойиҳаси муаллифларига 30 мингдан, жами 150 минг АҚШ доллари топширилади. Ғолиблар шунингдек, СССР бўйлаб 10 кунлик сафарга бепул йўлланмалар билан тақдирланадилар.

Бундай мукофотларни франциялик Патрик Бергер, буюкбританиялик Стефан Мак Дугл, япониялик Хибе Тоши, Совет иттифоқилик Александр Ларин, Сергей Скуратов, Никита Виходцов (Москвадан), АҚШлик Фарух Иорга, Кая Ариглулар яратган лойиҳалари учун олдилар.

Бундан ташқари яна саккизта фахрий мукофотларга Финляндия, Бельгия, Швейцария, Италия, Португалия, Польша, Франция меъморлари тақдим этган лойиҳалар сазовор бўлди.

Ижодий уюшмадаги учрашувда сўзга чиққан халқаро танлов ҳайъати аъзолари — СССР халқ меъмори С. Одилов ва Ўзбекистон меъморлар уюшмаси Самарқанд бошқарувининг раиси Н. Содиқовлар қатнашчиларга бундан буён қилинадиган ишлар, қурилажак марказлар лойиҳасини танлаб олиш, маблағ билан таъминлаш масалалари ҳақида гапирдилар, саволларга жавоб бердилар.

Р. ШОЖАЛИЛОВ.

Муҳаррир
Н. НАСИМОВ.

Тошкент ҳақиқати («ТАШКЕНТСКАЯ ПРАВДА»)

БИЗНИНГ МАНЗИЛГОҲ: 700000 ТОШКЕНТ, ГСП ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32.

Муҳаррир ўринбосарлари — 335885, 325747, 325748, 337916; масъул котиб — 334808, 325353; масъул котиб ўринбосарлари — 325750; бўлимлар: мафкура — 325778, 337010; қишлоқ хўжалиги — 325647; саноат, қурилиш ва транспорт—325749; маҳаллий Кенгашлар ҳаёти—325733; ижтимоий масалалар — 325556; маданият — 325767; адабиёт ва санъат — 325553; ёшлар ҳаёти, ахборот, ҳарбий-ватанпарварлик ва спорт — 325645; хатлар ва оммавий ишлар — 334048, 325354; жамоатчи кенгаш қабулхонаси — 334048, 325354; эълонлар бўлими — 325727.

● Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитаси нашриёти нинг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. 700000, Тошкент, ГСП, Ленинград кўчаси, 32. Рўзнома офсет усулида А—2 форматида босилади. ● 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

Нашр кўрсаткичи: 5987. Босишга топшириш вақти — 20.30. Босишга топширилди — 20.30